

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ**

Seramik Anasanat Dalı

**KEDİ VE İNSAN BENZEŞMESİNİN ÖZGÜN SERAMİK FORM VE YÜZEYLERE
YANSIMASI**

Gülşah SAYLAK

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

Ankara, 2019

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Seramik Anasanat Dalı

KEDİ VE İNSAN BENZEŞMESİNİN ÖZGÜN SERAMİK FORM VE YÜZEYLERE
YANSIMASI

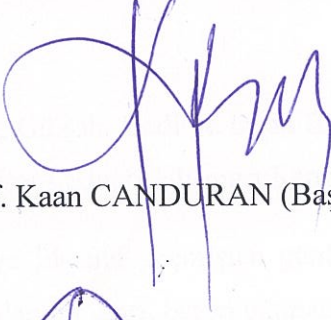
Gülşah SAYLAK

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

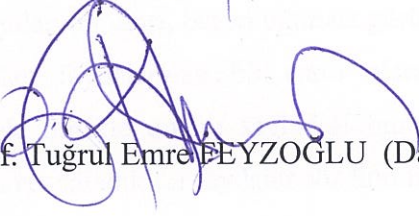
Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

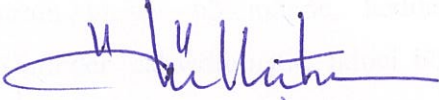
Gülşah SAYLAK tarafından hazırlanan “KEDİ VE İNSAN BENZEŞMESİNİN ÖZGÜN SERAMİK FORM VE YÜZEYLERE YANSIMASI” başlıklı bu çalışma, 04.10.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Seramik Ana sanat Dalı’nda Yüksek Lisans Çalışma Raporu olarak kabul edilmiştir.

Prof. Kaan CANDURAN (Başkan)

Prof. Tuğrul Emre FEYZOĞLU (Danışman)

Doç. Dr. Ödül İŞİTMAN

Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuştur.

Prof. Dr. Pelin YILDIZ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

KEDİ VE İNSAN BENZEŞMESİNİN ÖZGÜN SERAMİK FORM VE YÜZEYLERE YANSIMASI

Danışman: Prof. Dr. Tuğrul Emre FEYZOĞLU

Yazar: Gülşah SAYLAK

ÖZ

SAYLAK, Gülşah. Kedi ve İnsan Benzeşmesinin Seramik Form ve Yüzeyle Yansıması, Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu, Ankara, 2019.

Kedinin ve İnsanın geçmişten günümüze kadar olan gelişim ve sosyalleşme sürecinde bazen tapılan bir tanrı, bazen uğursuz görülen bir kedi, bazen de gücünden, sevimliliğinden varlığından faydalanılan bir canlı olarak görülmüştür. Kedilerin insanların hayatına girmesiyle birlikte onlara sağladığı huzur ve güven duygusu, ilişkilerinde birbirlerinin hayatlarına sağladıkları faydalar söz konusu olmuştur.

Raporun birinci bölümünde, kedilerin tarihi, kedi figürünün tarihsel sürecindeki gelişiminden bahsedilmiştir. İkinci bölümde, insan ile kedinin etkileşiminden ve insan üzerinde geliştirdiği psikolojik etkilerden, kedinin insan ile benzeşmesinden ve sanat alanında kedinin yerinden söz edilmiştir. Kedi ile insan arasındaki bağın, birbirlerinin hayatları üzerindeki etkilerinin yansıtılmaya çalışıldığı seramik formlar üretmek amaçlanmıştır. Üç boyutlu formların betimlenmesi sanat alanında kedi figürünün işlenmesi bunlar üzerine çalışmış sanatçıların incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmalar doğrultusunda kedi figürünün insan ile olan her türlü etkisinden yola çıkarak seramik formlarla betimlemeler yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kedi, insan, duygu, benzeşme, sanat.

Reflection of Cat and Human Analogy on Ceramic Forms and Surfaces

Supervisor: Prof. Dr. Tuğrul Emre FEYZOĞLU

Author: Gülşah SAYLAK

ABSTRACT

SAYLAK, Gülşah. Reflection of Cat and Human Analogy on Ceramic Forms and Surfaces, Master's Artwork Report, Ankara, 2019.

It has been seen that human beings are from the earliest times to the present day, and sometimes a god, sometimes a black cat, and sometimes a creature benefiting from its power and sweetness. It is aimed to have designed ceramic forms in which the connection between cat and human is tried to reflect the effects of each other's life. The aim of this course is to describe the three-dimensional forms and to portray the artists who worked on them.

The first part of the report, the history of cats, the importance of the Egyptian period, the importance of pharaohs, the history of the examined cat figure that. In the second part, the interaction between the cat and the people and the psychological effects it develops in the human will be similar to that of the cat and the human cat, and the location of the cat in the field of art is mentioned.

With the content of these researches, she makes depictions with ceramic forms based on her diversity of cat figure with human.

Keywords: Cat, human, emotion, affinity, art.

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmanın en baőından beri yardımlarını, desteklerini hiçbir zaman esirgemedен yol gösteren Saygıdeğer hocam Prof. Tuğrul Emre FEYZOğLU' na teőekkürü bir borç bilirim.

En zor zamanlarımda sadece yardımlarıyla değil, her zaman başarabileceğimi söyleyerek beni motive eden Sema ÇETINKAYA, Hasan Basri İNAN, Sadık KAHYAOğLU' na ve Büőra Nur KAYA' ya yanımda oldukları için teşekkür ederim.

Her zaman arkamda olan, beni cesaretlendiren, sevgili aileme hayatımda oldukları için teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

ÖZ	I
ABSTRACT	II
TEŞEKKÜR	III
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	IV
GÖRSEL DİZİNİ	V
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: KEDİ	6
1.1. Kedinin Tarihsel Gelişimi	7
1.2. Evcil Kedinin Atası	7
1.2. ESKİ MISIR KEDİLERİNİN ÖZELLİKLERİ VE FİRAVUNLAR İÇİN ÖNEMİ	8
1.3 ESKİ MISIRDA MUMYALANMIŞ KEDİLER	13
İKİNCİ BÖLÜM: KEDİ VE İNSAN BENZEŞMESİ	17
2.2. KEDİLERİN İNSAN ÜZERİNDEKİ PSİKOLOJİK ETKİLERİ	19
2.3. KEDİ FİGÜRÜNÜNSANATTAKİ YANSIMALARI	21
2.3.1. Edebiyat Alanında Kedi	21
2.3.2. Resim Alanında Kedi Figürü	22
2.3.2.1. Güler Akalan	22
2.3.2.2. Orhan Peker	25
2.3.2.3. Neş'e Erdok	26
2.3.3. Heykel ve Seramik Alanında Kediler	27
2.3.3.1. Perihan Şan Aslan	28
2.3.3.2. Ban Mariann	29
2.3.3.3. Alberto Giacometti	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KİŞİSEL UYGULAMALAR	32
SONUÇ	53
KAYNAKLAR	54
ETİK BEYAN	56
ORJİNALLİK RAPORU	57
ORIGINALITY REPORT	58
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	59

GÖRSEL DİZİNİ

- Görsel 1.** 15 bin yıllık mağara resmi: yaralı boğa avcıya saldırıyor (Fransa) (Prof. Dr. Ural Akbulut1
- Görsel 2.** Lascaux Mağarası'ndan Duvar Resmi https://www.oddee.com/item_93915.aspx2
- Görsel 3.** Çatalhöyük'de bulunmuş oturan kadın heykeli, MÖ 6 Bin. Neolitik dönemde patriyarkel düzen yaygınlaşmadan önce yaygın olarak Ana Tanrıça'ya tapıldığını kanıtlayan heykel.<http://informadik.blogspot.com/2017/09/ana-tanrica-kybele.html>.....3
- Görsel4.** Çatalhöyük hayvanları <http://www.aktuelarkeoloji.com.tr/catalhoyuk-hayvanlari...4>
- Görsel 5.** Kedi Tanrıça Bastet<https://www.ogretmenlericin.com/yazarlar/antik-misirin-kedi-tanricasi-bastet-9980.html>.....5
- Görsel 6.** Kedigillerin atası olarak bilinen Proailurus'e ait bir resim <https://www.deviantart.com/sharkeytrike/art/PROAILURUS-302259935>.....7
- Görsel 7.** Eski Mısır'da Bastet <https://indigodergisi.com/2017/03/kediler-ve-insanlar-kim-kimin-sahibi/>.....9
- Görsel 8.** “Kedi”,1999, bronz, (253x195x63) cm <https://dergipark.org.tr/download/article-file/275476>.....10
- Görsel 9.** Mısır'ın Kahire kentinde ortaya çıkarılan en eskisi 6.000 yıllık mezarlarda, onlarca kedi mumyası bulunduğu bilinmektedir. <http://arkeofili.com/antik-misir-mezarinda-mumyalanmis-kediler-ve-bok-bocekleri-bulundu/>.....11
- Görsel 10.** Mısır'ın Kahire kentinde ortaya çıkarılan mezarlardan birinde bulunan kedi heykelciği. <http://arkeofili.com/antik-misir-mezarinda-mumyalanmis-kediler-ve-bok-bocekleri-bulundu/>.....11
- Görsel 11.** MÖ 300 ile 30 arasına tarihlenen kedi başı <http://arkeofili.com/antik-misirlilar-kedilerini-neden-bu-kadar-cok-sevdi/>.....12
- Görsel 12.** Korunmuş bir kedi patisi izi: Roma kiremiti, Nottinghamshire. Kil kururken kedi tarafından üzerine basılmış. 1. Yüzyıl <http://arkeofili.com/evcil-kedinin-arkeolojisi/>.....13

- Görsel 13.** Antik Mısır'dan bir kedi mumyası. F: Natural History Museum.
<http://arkeofili.com/evcil-kedinin-arkeolojisi/>.....13
- Görsel 14.** MÖ 664 ile MÖ 332 yılları arasında tarihlenen kedi tabutu(Brooklyn Müzesi, Charles Edwin Wilbour Fund)<http://arkeofili.com/antik-misirlilar-kedilerini-neden-bu-kadar-cok-sevdi/>.....14
- Görsel 15.** 1.yüzyıl Pompeii mozaïği gibi bu betimlemeler kedilerin insanlarla beraber yaşadıklarını gösteriyor. <http://arkeofili.com/evcil-kedinarkeolojisi/>.....15
- Görsel 16.** Michaël Martin/Flicker <http://arkeofili.com/evcil-kedinin-arkeolojisi/>.....15
- Görsel 17.** Anadolu kedisi, kedi ve insan arasındaki etkileşim <http://anadolukedisi.com/tr/Yazi/kedi-ve-insan/kedi-ve-insan-arasindaki-etkilesim/40>.....18
- Görsel18.** Erhan BENER'İN Kedi ve Ölüm adlı kitap kapağı <https://www.dr.com.tr/Kitap/Kedi-ve-Olum/Erhan-Bener/Edebiyat/Roman/Turkiye-Roman/urunno=0000000419471>21
- Görsel19.**ŞekerlemedenSonra<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/54256/001610695016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.....23
- Görsel 20.** Bitmeyen Kavga <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/54256/001610695016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.....23
- Görsel 21.** Davetsiz Konuk <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/54256/001610695016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.....23
- Görsel 22.** Bekleyiş Gravür 2000 39x37cm <http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1533552967.pdf>.....23
- Görsel 23.** Gecenin Rengi, Gravür 40,3x34cm <http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1533552967.pdf>.....24
- Görsel 24.** Şezlongda Oturan Kedi <http://www.leblebitozu.com/14-turk-ressamin-fircasindan-kedi-resimleri/>.....25

Görsel 25. Orhan Peker, Kıvrılmış Kedi, 1971, Kâğıt Üzerine Yağlı Pastel, 35,5x51,5cm. https://dergipark.org.tr/download/article-file/192501	26
Görsel26. OrhanPeker,Kedi,1954,Serigrafı,25.5x18cmhttps://dergipark.org.tr/download/artic le-file/192501.....	26
Görsel 27. Kedi Muhittin http://www.leblebitozu.com/14-turk-ressamin-fircasindan-kedi-resimleri/	27
Görsel 28. Kediler, S. Sibel Sevim Seramik tabaklar, (Fotoğraf: S. Sibel Sevim kişisel arşiv) https://dergipark.org.tr/download/article-file/192492	28
Görsel 29. Kedili Broşlar 1, Renklendirilmiş Döküm Çamuru Üzerine Sıraltı Dekor, 2012. http://periliceramics.blogspot.com/2012/	28
Görsel 30. Kedili Broşlar 2, Renklendirilmiş Döküm Çamuru Üzerine Sıraltı Dekor, 2012. http://periliceramics.blogspot.com/2012/	29
Görsel 31. Ban Mariann' ın 2009 yılına Macaristan' da gerçekleşen "Sound of Clay" etkinliğinde yaptığı çalışma.....	30
Görsel 32. Ban Mariann' ın 2009 yılına Macaristan' da gerçekleşen "Sound of Clay" etkinliğinde yaptığı çalışma.....	30
Görsel 33. Alberto Giacometti, "Kedi", Bronz, 1954, Metropolitan Müzesi, New York http://earsiv.atauni.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/123456789/1004/g%C3%BCIs%C3%BCm_binzet_tez.pdf?sequence=1	31
Görsel 34. "Meraklı Kedi" Şamotlu kil, elle şekillendirme, 19x21x25cmGülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	33
Görsel 35. 'Dede Kedi' şamotlu kil, elle şekillendirme, 14x15x17cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	34
Görsel 36. 'Kara Kedi masumiyeti' Şamotlu kil, elle şekillendirme, 17x14x25cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	35
Görsel 37. 'Bağ' şamotlu kil, elle şekillendirme, 31x38x5cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	36
Görsel 38. 'Başımın Üstünde Yeri Var' şamotlu kil ile elle şekillendirme, 22x33x8cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	37

Görsel 39. 'Yogacı' şamotlu kil, elle şekillendirme, 16x12x26cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	38
Görsel 40. 'Huzurlu kedi' Şamotlu kil, elle şekillendirme, 19x21x12cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	39
Görsel 41. 'Şehir Kedisi' Kreaton beyaz kil ile elle şekillendirilmiştir, 15x23x12cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	40
Görsel 42. 'Şehir Kedisi'	41
Görsel 43. 'İnsan miyavlıyor' şamotlu kil, elle şekillendirme, 21x28x27cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019	42
Görsel44. 'İnsan miyavlıyor' detay.....	43
Görsel45. 'İnsan miyavlıyor' yandan görünüş.....	44
Görsel 46. 'Gülümseyen Kedi' Beyaz kil ile elle şekillendirme, 19x20x25cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	45
Görsel47. 'Gülümseyen Kedi' yandan görünüş.....	46
Görsel 48. 'Öfkeli kedi' Beyaz çamur ile elle şekillendirme, 22x27x15cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019	47
Görsel49. 'Öfkel ikedi'	48
Görsel 50. 'İlk kedi' elle şekillendirme, şamotlu kil, 13x15x21cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	49
Görsel 51. 'Pusucu Kedi' şamotlu kil ile elle şekillendirme, 19x30x17cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	50
Görsel 52. 'Sevgi miyavlayan' şamotlu kil ile elle şekillendirme, 21x25x15cm Gülşah SAYLAK Özel Fotoğraf Arşivi, 2019.....	43
Görsel 53. İlişkiler.....	52

GİRİŞ

Hayvanlar ile insanlar arasında geçmişten bugüne birçok paylaşım gerçekleşmiştir. Toplumlar, göçebe hayattan yerleşik hayata geçerken bazı hayvan türleriyle daha fazla bir arada kalmışlardır. Hayvanlarla iletişimleri çoğaldıkça ve duygusal paylaşımları arttıkça kedilerin de içinde bulunduğu bazı türler evcilleştirilmiştir.

Tarihin ilk sayfalarına bakıldığında insanoğlunun nelerden etkilendiğini, hayatının ve algısının nasıl değiştiğini ilk insanların arkalarında bıraktığı izlerden görebiliriz.

Görsel 1: 15 bin yıllık mağara resmi: yaralı boğa avcıya saldırıyor (Fransa) (Prof. Dr. Ural Akbulut)

İlk insan Taş Devri boyunca, büyük bir kısmına Avrupa kıtasında rastlanan mağara resimleri yapmıştır. Dinsel amaçlı olduğu düşünülen resimlerde, hayvan ve insan figürleri vardır. Mağara resimleri ilk olarak 1860'ta bulunmuştur.

Mağara resimlerinde genellikle boğa, at, geyik, mamut ve kurt gibi çeşitli hayvanlar var. Bazılarında ise vahşi hayvanlar ve onları avlayan insan figürü birlikte yer alır. Resimlerdeki bazı hayvanların soyları tükenmiş, bazıları ise tükenme tehlikesi altında. Bazı mağaralarda, duvar üzerinde insan ellerinin çevresi boyanarak yapılmış el figürleri bulundu. Mağara resimleri ilk kez 1860'ta fark edildi.(AKBULUT, Ural, 2012 s.1)

Mağara resimlerinde çoğunlukla boğa, at, geyik, mamut ve kurt gibi hayvan betimlemeleri vardır. Bazılarında ise yabani hayvanlar ve onları avlayan insan figürleri bir arada yer almıştır.

Görsel 2: Lascaux Mağarası'ndan Duvar Resmi

Mağara duvarlarındaki resimler ile ilgili yorumlara baktığımızda bu resimleri iki başlık altında ayrı ayrı değerlendirme zarureti ortaya çıkmaktadır. Bunlar; 1-Günlük hayatta tüketilen av hayvanlarının tasvir edildiği resimler 2-Eti yenilmediği tahmin edilen ama resimleri sıkça çizilen hayvanlar. Üst Paleolitik Çağ'ın mağara resimleri ve gravürlerinin büyük çoğunluğunun konusu hayvanlardır. Bu resimlerde insanların bulunmaması ya da pek az görülmesi, insana topluluğa değil, doğaya yönelik ya da doğanın etkisi altında olan bir yaşayışın ve düşünüşün işaretidir. Resimlerin konusunun çoğunlukla hayvanlar olması ve resimleri yapılan hayvanların bazılarının üzerine okların çizilmiş olması hayvanlarla ilgilenmelerinin asıl nedeninin geçim sorunu olduğunu ortaya koymaktadır. Çizilen hayvanlar genellikle geçimlerinin ve yaşamlarının bağlı olduğu türlerdir. Bu resimlerden birinci gruba girenler mağaralarda barınan toplumların ertesi günkü avlarının bereketli olmasını sağlayacak ruhları yardıma çağırarak amacıyla toplanan avcıları tasvir eden karanlık ve özel bir yerdeki resimler, besin sağlama çabesinde insanların dünyasını en yalın ve anlaşılır çizgilerle gösteren resimlerdir. Belki bu gruptaki resimleri sadece av büyüsü ile alakalı düşünmek gerekir. (Arslantaş, Yüksel, 2014, s.329)

Taş devri şamanlarının bu resimleri dinsel törenlerde simge olarak kullandıklarına inanılan hayvan figürlerinin insanlar için simgesel anlamı büyüktür. Bu hayvan figürlerinden biri de kedidir.

Görsel 3: Çatalhöyük’de bulunmuş oturan kadın heykeli, MÖ 6 Bin. Neolitik dönemde patriyarkel düzen yaygınlaşmadan önce yaygın olarak Ana Tanrıça’ya tapıldığını kanıtlayan heykel.

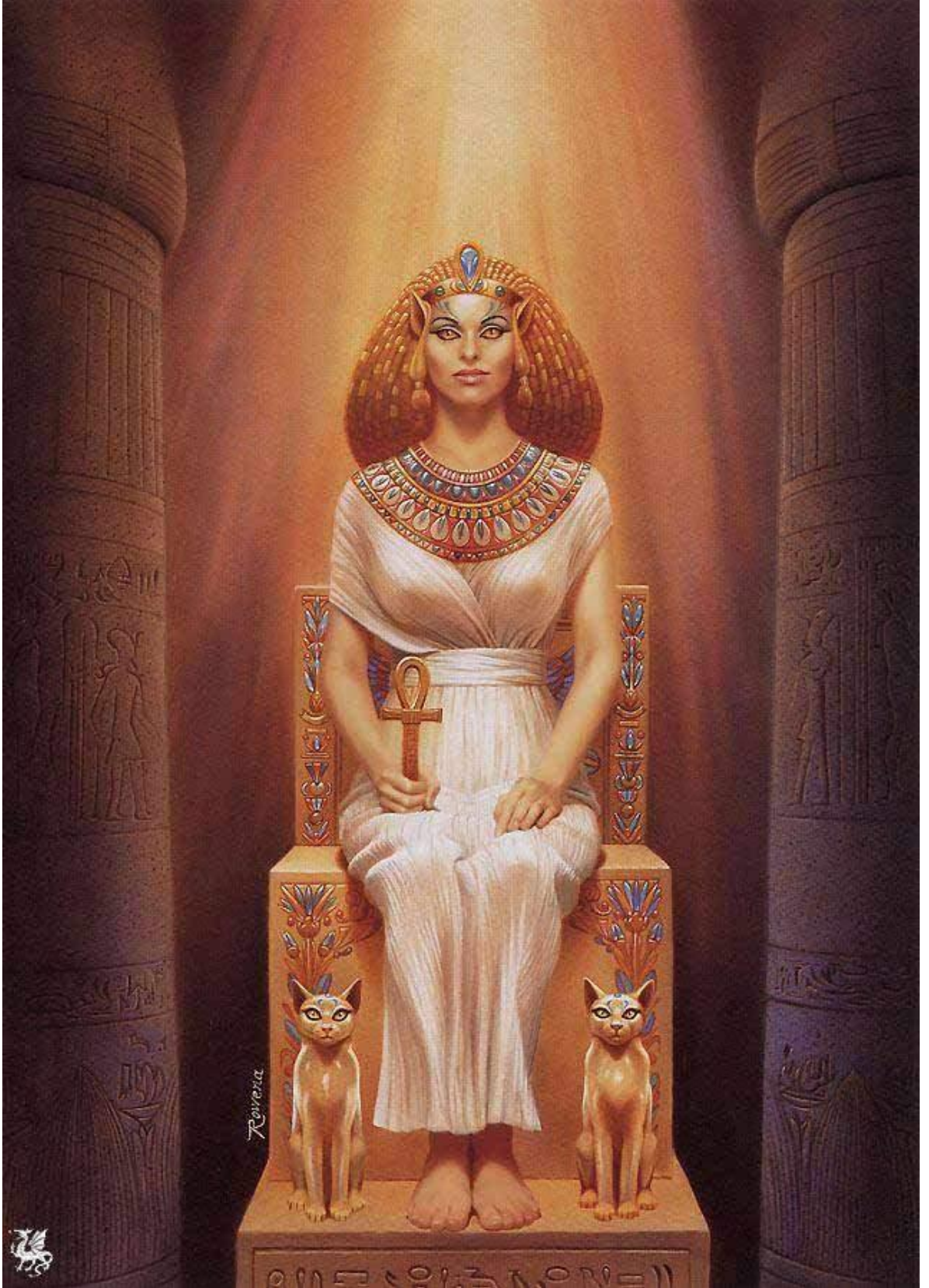
Pişmiş topraktan yapılmış olan ve iki aslanın koruduğu bir tahtta oturan çıplak tanrıça heykeli çok ünlüdür ve neredeyse Çatalhöyük’ün logosu olmuştur. Göğüsleri, kalçaları ve karnı abartılı şekilde iri olarak yapılmış tanrıça, anaerkil iktidarın tahtında, doğum ve bereketi yönetmektedir. Doğanın yaratıcı gizemini korumakta ve sürdürmektedir. Aynı zamanda yanında tasvir edilen ve elleriyle başlarından tuttuğu aslan (ya da leopar) gibi hayvanlar O’nun doğa üzerindeki egemenliğinin bir göstergesidir. Mellart, Çatalhöyük’teki kabartma ve heykelciklerin Ana Tanrıça kültürünün öncüsü olduğunu söyler. (<http://informadik.blogspot.com/2017/09/ana-tanrica-kybele.html>)

Görsel 4: Çatalhöyük Hayvanları

Çatalhöyük'te besin olarak en fazla tüketilen hayvanlar arasında olan evcilleştirilmiş koyun ve keçi, ritüel yaşamda büyük bir rol oynamazdı. Sembolik olarak, yabani öküz ve diğer yabani hayvanlar çok daha fazla önem taşıyordu. Sık resmedilen bir hayvan olan leopar ise, Çatalhöyük halkı tarafından öldürülmesi veya besin olarak tüketilmesi yasaktı. Neolitik Dönem, insan-hayvan ve insan-insan ilişkilerinin köklü değişikliklere uğradığı bir dönemdir. (<http://www.aktuelarkeoloji.com.tr/catalhoyuk-hayvanlari>)

Bilinen ilk tapınıma tarihlerinin İkinci Hanedan olduğu söylenen ana kedi tanrıça Bast, antik tanrıçalar arasında yer almaktadır. İlk zamanlarında Aşağı Mısır olarak bilinen coğrafyanın koruyucu tanrıçası olarak bilinen Bast, o zamanlar vahşi bir aslan şeklinde tasvir ediliyordu. Zaten isminin anlamı da “yiyici, yiyerek yok edici” manalarına gelmekteydi. Milattan önce 1456 yılından itibaren ise, ev kedileri ile özdeşleştirilen Bast, bu şekilde tasvir edilmeye başlanmıştır. Koruyucu tanrıça sıfatı ile, firavnu savunan ve onu koruyan bir tanrıça olarak bilinmekteydi. Bast, bir diğer önemli mitoloji tanrısı Ra'nın kızı sayılmakla beraber, “Ra'nın Gözü” şeklinde betimlenen tanrılar arasında yer almaktaydı. Tanrıça Bast, aslında ilk zamanlarda bir güneş tanrıçası olarak bilirse de, Yunanlıların Mısır topraklarına gelmesinden sonra, yine bu millet tarafından bir ay tanrıçası halinde tasvir edilmiştir. Mitolojinin cilvelerinden biri, kimi tanrıların ve tanrıçaların toplum farklılıklarından dolayı birbirlerine benzetilmesi, hatta karıştırılması durumudur; ki Bast, kimi zaman Artemis ile de ilişkilendirilmiştir. (<http://wikipedia.org/wiki/Bast>)

Görsel 5: Kedi Tanrıça Bastet <https://www.ogretmenlericin.com/yazarlar/antik-misirin-kedi-tanricasi-bastet-9980.html> (illüstratör çizim)

BİRİNCİ BÖLÜM: KEDİ

Kedi ve İnsan Benzeşmesinin Özgün Seramik Form ve Yüzeyle Yansıması adlı bu yüksek lisans sanat çalışması raporunda öncelikle kedi ile insan arasındaki etkileşim ve benzerliklerin fiziksel ve psikolojik olarak incelenmesi ve bunların sanata yansımalarının araştırılması planlanmaktadır. Hazırlanan raporda kediler ile insanların birbirine benzeşmesini, anlatmak hedeflenmiştir.

İnsan, hayatta var olurken günlük telaşı içinde duygusal boşluğa düşebilmektedir. Bu boşluğu sevgi ile tamamlamaya çalışmakta ve bunu başka canlılarda aramaya ihtiyaç duymaktadır. Çoğu insan tercihini hayvanlardan yana kullanır. Eski zamanlarda hayvanlar sadece insan yükünü azaltmak adına kullanılsa da, günümüzde evin bir bireyi, bir ferdi, ailenin bir üyesi olarak görülmektedir. Ev hayatına en iyi adapte olan hayvanlardan biri de kedidir. Türk dil kurumuna göre kedinin sözlük tanımı;

"Hayvan bilimi Kedigillerden, köpek dişleri iyi gelişmiş, kasları çevik ve kuvvetli evcil, küçük memeli hayvan, pisik. "Evcil kedi. Ankara kedisi. Van kedisidir."
(<http://www.tdk.gov.tr> 01.12.2017)

Bir kedinin sahibi ile belirgin bir paylaşım sürecinin ardından aynı karakteri, aynı huyları ve hareketleri sergilediği, sinirinin, mutluluğunun, üzüntüsünün, uyku zamanının artık aynı olduğu görülebilmektedir. İnsanlarla bir süre paylaşım içinde olan kedilerin yaşadıkları alanı, bölgeyi onlar gibi kullanmaya çalıştıkları, onlar gibi tepkiler göstermeye başladıkları izlenebilir.

Kedilerin davranışlarındaki sadelik, insanlarda çoğu zaman görülür. Evcil hayvanlar ile yaşamaya başlayan insanlar iletişim becerilerinin gelişmesi ve kişilik özelliklerinin iyileşmesiyle hayvanlar ile empati kurabilmeyi keşfetmiştir. Doğa, evrenin oluşumu ile günümüze kadar milyar yıllık serüvenlerin arkasında hala bir döngü içerisinde olan canlı ve cansız varlıklar ile anlam kazanmıştır. İnsanın doğaya ve hayvanlara ihtiyacı vardır. İnsan düşünebilen ve sorgulayabilen bir varlıktır. Bu özellik insanın doğa üzerinde söz sahibi olmasını sağlamıştır.

"Kedilere benzeyebilseydik keşke. Öyle diyeyim geliyor sık sık, bu son yıllarda. Yaşadıkları anın iyicene farkındalar gibi. Bir şey bekliyorlarsa bir deliğin başında, onları oyalayıp oradan uzaklaştırmak pek güç. Bildikleri bir yerde bildikleri bir iş görülürken, her gün seyrettikleri, kendilerince katıldıkları o işe sanki ilk kez bakacaklarmış gibi, uyulamakta oldukları yerden kalkmağa üşenmeden, gidip seyredeler yapılanları.." (KARASU, Bilge, s.14)

1.1.Kedinin Tarihsel Gelişimi

John Et Al'a göre, "kedigillerin ilk ataları günümüzden 33, 7-55 milyon yıl önce Eosen devrinde, viverridae familyasından, türemiştir. Kedigillere ait en eski fosiller devri: 23,8-33,7 milyon yıl önce) Fransa'da bulunmuştur. Bu fosillerde kedigillerin en eski atası olarak Proailurus bilinmektedir. (AL, Johnson Et, 2006) (ÖZÇETİN S. Tarkan, sayfa:3)

Görsel 6:Kedigillerin atası olarak bilinen Proailurus'e ait bir resim

İlk büyük kediler, dünyanın birçok bölümünde yaşamışlardır. Aslanlar sadece Afrika'da değil Avrupa'da baştanbaşa Asya'da, Amerika'nın kuzeyi ve merkezinden kuzeybatısının aşağısına kadar olan bölgelerde de yaşamıştır. Leoparlar ve Jaguarlar tüm Batı ve Doğu Avrupa, Afrika, Asya, Java Adasında ve baştanbaşa Amerika' da yaşadılar. Aslan, vaşak ve leoparların ilk olarak Afrika'da ortaya çıktığı sanılmaktadır. Jaguarlar Avrasya ve Amerika' da ortaya çıkmışlardır. 2 milyon yıllık kaplan fosilleri Fransa'da, pumaların ki ise Kuzey Amerika'da bulunmuştur. (AL, John Et. Sayfa:4. 2006) (ÖZÇETİN S. Tarkan, sayfa:4)

'Kediler tarihsel gelişimlerinde çok fazla evrim geçirmemişlerdir. Robinson(1977) tarafından bildirildiğine göre; tüm felidae familyasındaki kedilerin toplam kromozon sayıları 36 veya 38 'dir. (AL, Johnson Et. 2006)' (ÖZÇETİN S. Tarkan, sayfa:3)

1.2. Evcil Kedinin Atası

Tarih içinde evcil kedinin atası olabilecek iki vahşi kediden söz edilmiştir. Bunlar: Avrupa vahşi kedisi ve Afrika vahşi kedisidir. Ayrıca çok az bir olasılıkla da olsa orman kedisinin evcil kedinin atası olduğunu savunanlar vardır. Manul veya Palas kedisi olarak adlandırılan, Orta Asya kökenli kedinin ise uzun tüylü kedinin atası olabileceği düşünülmektedir. Tüm bu görüşlere rağmen günümüzde dünyanın neresinden gelirse gelsin bir çift evcil kedi hiçbir zorluk çekmeden üreyebilmekte ve verimli döller verebilmektedir. Bu da kedilerin tek bir türe ait olduklarını ve aynı atadan geldiklerini gösterirler.(ÖZÇETİN, S.Tarkan. Sayfa:5)

Tarkan ÖZÇETİN' in de doktora tezinde, kedilerin atalarının Avrupa vahşi kedisi ve Afrika vahşi kedisi olarak bilindiği, bu kedilerin dünyanın neresinde olursa olsun bir araya geldiklerinde üremelerinde sıkıntı yaşamadığı belirtilmektedir.

Mısırlılar M.Ö 3000 yılından beri yararlanabilecekleri vahşi hayvanları evcilleştirmede deneyimlidirler. Kedinin eski Mısır'da resmedilmesi de aynı tarihlere rastlamakla birlikte, araştırmacılar bunların vahşi ya da evcil oldukları konusunda kesin bir yargıya varamamışlardır. M.Ö 2600 yılına ait olan Mısır tanrısı Tİ' nin mezarında kedinin tasmalı olarak resminin bulunması, bu kedinin evcilleştirilmesi olmasa da en azından vahşi bir kedi olmadığını göstermektedir. (Mery1967). M.Ö 1900 yılına ait bir mezardan çıkarılan kedi kemiklerinin yanında küçük süt kaplarının bulunması bu konuda daha inandırıcı, bir kanıt olmaktadır. (Beadle,1977) M.Ö 1600 yılından günümüze kadar geçen sürede bulunan çok sayıda kedi resim ve heykelleri bu hayvanların tam anlamıyla evcilleştirildiklerinin işaretidir. (Baldwin, 1975) (ÖZÇETİN, S.Tarkan. Sayfa:8)

Tarkan ÖZÇETİN' in doktora tezinde bahsettiği gibi Mısırlıların yararlanabilecekleri hayvanları evcilleştirme deneyimi olduğundan söz edilmiştir. Mısır tanrısı Ti' nin mezarındaki tasmalı kedinin resminden kedilerin evcil olup olmadıkları konusunda kesin bir yargıya varılamamıştır.

Kedi ile ilgili en iyi belgelerin Eski Mısır'da bulunmasına karşın Mısır' ın evcil kedinin ilk vatanı olduğu söylenmez (Fogle 1997). Kedinin ilk evcilleştirilmesi ile ilgili bilgilerin hemen hepsi eski Mısır'dan gelmektedir. Kedi başka bir yerde evcilleştirilmiş olabilir ama bununla ilgili olarak herhangi bir kanıt bulunmamıştır.(Wright and Wolters 1980) "(ÖZÇETİN, S.Tarkan. Sayfa:9)

ÖZÇETİN 'in Ankara Kedilerinde Dış Yapı, Tüy, Büyüme, Gelişme Ve Üreme Özellikleri Üzerinde Araştırmalar adlı doktora tezinde, kediler ile ilgili en donanımlı kaynakların ve kazılardan çıkan mumyalanmış kedi örneklerine ait somut bilgiler bulunmasına rağmen evcil kedilerin vatanlarının Mısır olduğuna dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Kedilerin evcilleşme süreci başka bir yerde gerçekleşmiş olsa da buna dair kanıt bulunamadığından söz edilmiştir.

1.2. ESKİ MISIR KEDİLERİNİN ÖZELLİKLERİ VE FİRAVUNLAR İÇİN ÖNEMİ

Kedilerin Mısır tarihindeki önemini çeşitli tarih kitaplarında görmek mümkündür. İnsanlar ile yaşayan kedilerin zamanla dönüşüme girdiği insan gibi davranıp, onlar gibi tepkiler verdiği görülmüştür. İnsan ruhu ile kedi ruhunun kurduğu bağ, iletişim, ifade benzeşmesi Mısır tarihinden itibaren izlenmiştir. Jeffrey Mousson' ın "Kedilerin Dokuz Duygusal Canı" adlı kitapta "bunu hiç kuşkusuz insanlardan öğrenmişlerdir, çünkü bizi her an gözlerler, izlerler, bizim duygularımızdan etkilenirler." demiştir.

Görsel 7: Eski Mısır'da Bastet.

Gizemli bakışları, gözlerinin karanlıkta parlaması, her zaman temiz olmaları, tavırlarındaki umursamazlık ve asil duruşları giderek kedilerin tanrıça katına yükselmesine sebep olmuş. Mısır mitolojisine göre tanrılar tanrısı Ra'nın kızı Bastet kedi kafasına sahip bir tanrıçaymış. Bastet'in Bubastis'teki tapınağına hac ziyaretleri yapılmış. (Held, Deniz Alan, 12 Mart, 2017)

Kedinin varlığının insanı etkilediği görülmektedir. Öyle ki bu durum insanoğlunun kedileri mitolojik bir nesne haline getirmesinin yanı sıra, onları stilize ederek farklı bir boyuta taşınmasına kadar varmıştır.

Tanrıça Bastet, genellikle kedi başlı, kadın vücutlu olarak resmedilen, Mısır'ın sevinç ve eğlence tanrıçasıdır. Kendisine müzik ve dansla ibadet edilmiş, Bastet kedi suretinde olduğu için de kedi Mısır'ın kutsal hayvanlarından sayılmış ve kediler mumyalanarak gömülmüştür. Bu tanrıça ile özdeşleştirilen Bubastis kentinde, içinde yüzlerce kedi mumyası gömülü bir mezarlık bulunmuştur. Bastet'in Tanrı Ra'nın kızı olduğu söylenmektedir. O nefisini koruyan ve ateşi önleyen bir tanrıçadır. Mısırlılar, kedilerin Bastet'e hizmet eden hayvanlar olduğunu düşünmüş, kedileri öldürenleri idamla yargılamış ve yangınlarda insanlardan önce kedilerin kurtarılmasını emretmiştir. Kedileri yarı tanrılar olarak düşünmüş ve öteki dünyada onlarla yine karşılaşacaklarını umarak kedileri mumyalamışlardır. Mısırlılara göre kediler evlerde miyavladıkça kedi başlı Tanrıça Bastet o eve neşe ve huzur getirmektedir. (ÇİFÇİ, Meryem K. Sayfa:39)

Mısırlılar kedilere bir dönem yarı tanrı gözüyle bakmıştır. Kedileri tanrıları olarak gördükleri için her ölen kediyi mumyalayıp vücutlarının olduğu gibi kalmasını sağlamaya çalışmışlardır. Bunun için özel mumyalamalar yapılmıştır.

Biatım sanadır, ey ilahi babam Osiris! Benim bu uzuvlarımı mumyalaman, evet mumyalaman için sana geldim ki yok olmayayım ve son bulmayayım da ilahi babam Khepera gibi, onun çürüme bilmeyen ilahi rumuzu gibi olayım. Ey sen bedeni bozulma görmeyen ve kendin de asla bozulmamış olan. Bedenimin solucanlara dönüşmesine izin verme. Her tanrının, her tanrıçanın, her hayvanın ve her sürüngenin başına gelmesine izin verdiğin şeyin bana olmasına izin verme, çürümeyeyim. ”348 Kutsal hizmetler olan mumyalama ve ağız açma törenlerinden önce her ölü, hareketsiz, çıplak ve terk edilmiş bir cesetten başka bir şey değildir. Tâbi olacağı ritler onu,

mumyalanmış ve sargılara sarılmış bir Osiris, bir ölü Osiris haline getirecektir. Ölüler Kitabı'nda, cesetlerin kokmasından ya da öbür dünyada tekrar nefese kavuşamamasından doğan korku cümlelerine sıkça rastlanmaktadır. Bedenin ölümden sonra bozulmadan kalması düşüncesi Mısır insanının saplantısıdır. Çünkü Tanrıça İsis de, eşi Osiris'in ölü bedenini bulur bulmaz onu korumak için işe koyulmuş ve Thoth'un ona sağladığı bir dizi kelime ve formülleri seslendirmiş, böylece onun durmuş kalbini yeniden harekete geçirmeyi başarmıştır. Mısırlılar da, akraba ve yakınlarının dirilişini temin için İsis'in kullandığı aynı vasıtayı, yani Thoth'un formüllerini kullanmaya devam etmiş ve ölen her kişi için İsis tarafından seslendirilen Thoth'un kelimeleri ile aynı etkiyi yaratacak bir dizi metni, tabutun veya tılsım ve muskaların üzerine yazmıştır. Fakat ölünün yakınlarının da yerine getirmesi gereken vazifeler vardır ki bunlar da belli duaların zikredilmesi ve mezara yerleştirilmeden önce ölünün başında birtakım sembolik seremonilerin uygulanmasıdır.(ÇİFÇİ, Meryem K. Sayfa:49-50)

Meryem ÇİFÇİ'nin 2010 yılında "Eski Mısır Dininde Tanrı Ve Öte Dünya İnancı" tezinde, ölen canlıların mumyalanıp hayat boyu geride kalanlar ile olabilmeleri için çeşitli seremoniler ile dualar ve kutsal sözler ile vücutlarının çürümelerini engellemeye çalıştıklarını belirtir.

Günümüzde kediler bu kadar tanrıçalaştırılmasa da, onların karakteristik özelliklerinden ilham alan sanatçılar bu özelliklere çalışmalarında yer vermiştir. Gerçekçilikten uzaklaşma eğilimleri sonucunda kedilerin, model olarak görülmesi, modern sanatta kedilerden sayısız güzel örnekler ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır.

Botero'nun heykellerinde hayvan figürleri özellikle açıklayıcıdır. Kedi heykelleri genel şekil ve parçaların abartısını vurgularlar. Resmediilen kediler genellikle oturarak ve izleyicinin gözüne bakarak betimlenir. En başarılı bronz kedi heykelleri ayakta dururlar ve bakışları izleyenin paralelindedir.(ATIL, ÇAKIR, Arzu. Sayfa:23)

Görsel 8: "Kedi",1999, bronz, (253x195x63) cm

Piramitler devrine gelinceye kadar yani ilk sülaleler döneminde, insan ruhu, ölüm sırasında bedeni terk etse bile, bedenin iyi bir şekilde muhafaza edilmesi şartıyla bu ruhun tekrar cesede döneceği yönünde kesin bir inanç mevcuttur. O halde geride kalanların en kutsal görevi de, vefat edenin bedenini tahribattan korumaktır. Ancak Mısır metinlerine göre, aklanmış kişinin canı ve ruhu kutsanmışlar ve tanrılarla birlikte gökte yaşamaktadır ve fiziksel bedeninin tekrar uyanmayacağına, doğmayacağına ve onun asla mezarı terk etmeyeceğine inanılmıştır. Şüphesiz piramitler devrinden sonra da Mısır'da çürümeye tabi olan bedenin canlanacağı ve yeni hayatın bu

dünyadakine çok benzeyen ve onun devamı olduğunu umut eden halk kesiminden kişiler de vardır ancak kutsal yazılardaki öğretileri izleyen bir kısım Mısırlı, böyle inançların din adamları ve genel olarak eğitilmiş bireylerin görüşleriyle uyuşmadığını görmüş ve fikirlerini bu doğrultuda yenilemiştir. Böylece Mısırlı birey, öte dünyadaki bütün beklentilerini ölümlü bedeniyle yapamayacağını anlar hale gelmiştir. Milyonlarca yıl yaşayacağına olan inancı tamdır fakat bunu, önünde olup bitenin verdiği deneyimle, yeryüzünde içinde yaşadığı bedenle yapmasının pek de mümkün olmadığını bilmektedir. İyi mumyalanmış bir bedenin bile, bazen nemden, bazen kuru kuruya, ama bir şekilde çürüyüp bozulabileceğini ve tek başına mumyalamanın da dirilişi garantilemek ya da gelecekteki hayatı elde edebilmek için yeterli olmadığını bilmektedir. (ÇİFÇİ, Meryem K. sayfa: 50)

Görsel 9:Mısır'ın Kahire kentinde ortaya çıkarılan en eskisi 6.000 yıllık mezarlarda, onlarca kedi mumyası bulunduğu bilinmektedir.

Görsel 10:Mısır'ın Kahire kentinde ortaya çıkarılan mezarlardan birinde bulunan kedi heykelciği.

“Antik Mısırlılar, kedilerin ve diğer hayvanların, sonraki yaşamda özel bir konuma sahip olduğu düşünülüyordu.” Yapılan açıklamaya göre, ortaya çıkarılan lahitlerden üçü kediler için kullanılmıştı, biri ise henüz açılmamıştı. Söz konusu keşif, Antik Memphis kenti tarafından

kullanılan bir nekropol alanı olan Sakkara'da yeni bulunan bir mezarda yapıldı ." (ERTUĞRUL, Erman. 13 Kasım 2018)

Kedilerin tarihte hem kötü bir dönem yaşadıkları, hem de sevilerek iyi karşılandıkları görülmüştür. Tanrı olarak görüldükleri bir dönem geçirip, kutsal sayılıp, mumyılanmış çağlar sonrasına kadar taşınmışlardır. Arkeologlar tarafından kedi mumyaları bulunmuş ve Londra müzesine nakledilmiştir.

Görsel 11: MÖ 300 ile 30 arasına tarihlenen kedi başı (Serginin orijinal yeri olan Brooklyn Müzesi, Charles Edwin Wilbour Fund)

Efsaneye öykünür bir biçimde Washington'da yer alan Arthur M. Sackler Galerisi'nde 14 Ekim'de açılan 'Kutsal Kediler: Mısır'ın Antik Kedileri' adlı sergide ziyaretçileri ilk olarak MÖ 3000'ler ile Yeni Krallık Dönemi arasına tarihlenen Sekhmet'in büstü karşılıyor. III. Amenhotep tarafından yaptırılan yüzlerce sanattan biri olan bu büst, adeta aradan geçen yüzyılların ağırlığını taşıyor: örneğin, bir zamanlar başını süsleyen güneş diski, çoktan düşmüş, ancak yine de ağzının etrafından yayılan narin bıyıklar ve ipek kürke işaret eden kulakların dokusu Mısır heykeltıraşlığının özenini hala daha sergileyebiliyor.(EMİR, Başak, 7 Kasım 2017)

Geçmişe bakıldığında, imkânlar açısından, şekil 9 'da yer alan kedi başı adlı eserini özenle çalıştığı, ayrıntılara dikkat ettiği görülmektedir. Kedilerin dokularının incelenmesi ve onların esere en doğru şekilde aktarılmasının nedeni Mısırlıların kedileri tanrı olarak görmeleridir.

Kutsal Kediler sergisinde yer alan koltuk ayaklarından oyun parçalarına, küçük muskalardan büyük heykellere kadar neredeyse her eser, sevgi dolu bir cazibeye sahip. Sergi küratörü Antonietta Catanzariti'nin aktardığına göre, Mısırlıların kedilere taptıklarını düşünmek bir hata. Bunun yerine, kediler ile ilahilik arasındaki bağlantı, bu hayvanların kendilerine karşı davranışlarının dikkatli bir gözleminden doğdu. (EMİR, Başak, 7 Kasım 2017)

Görsel 12. Korunmuş bir kedi patisi izi: Roma kiremiti, Nottinghamshire. Kil kururken kedi tarafından üzerine basılmış. 1. Yüzyıl

1.3. ESKİ MİSİRDA MUMYALANMIŞ KEDİLER

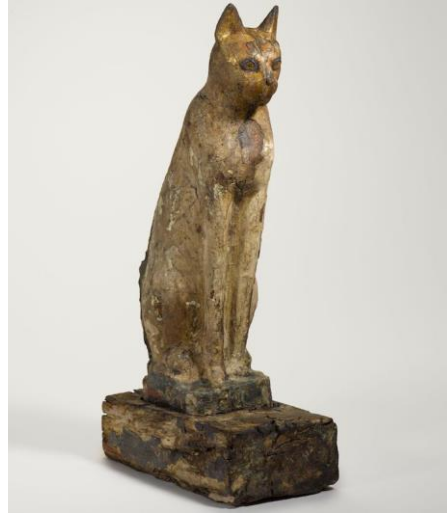
Görsel 13:Antik Mısır'dan bir kedi mumyası. F: Natural History Museum.

Kazılar, şimdiye kadar dünyanın dört bir yanındaki kedi kalıntılarını ortaya çıkardı ancak yapılan genetik çalışmalar, evcil kedilerin yaklaşık on bin yıl önce, Yakın Doğu'daki ataları olan Afrika vahşi kedilerinden ayrı bir tür olarak ortaya çıktıklarını gösteriyor. O günden bu yana bu kediler, keşiflerle, ticaretle ve yerleşim gibi nedenlerle insanlar tarafından (bilerek veya başka türlü) taşınarak dünyaya yayıldı. MÖ. 7000'e gelindiğinde Çin'de insanlarla birlikte yaşayan kedilerin

kanıtlarını görebiliyoruz. Yaklaşık 5300 yıl öncesinde ise, kediler çoktan Kıbrıs'a ulaşmışlardı bile. Adada yerli kedi popülasyonu olmadığından kedilerin insanlar vasıtasıyla Kıbrıs'a ulaşmış oldukları düşünülüyor.(KAYA, Asena Esen. 18 Aralık 2016)

Kediler ile insanlar çeşitli bağlar kurup yemeklerini ve uydukları alanı paylaşmışlardır. Avcılık içinde insanlara yardımcı ve destekçi hale gelmişlerdir. Yırtıcı bir yanları olduğundan dolayı evcileşseler bile içlerinde bir yerlerde yabancı yönleri hala onlarla birlikte olmuş, bu açıdan avlanma konusunda asla zorluk çekmemişlerdir.

Bununla birlikte, insanlarla gerçek bütünleşmelerinin ilk ipuçları, yaklaşık 4000 yıl önce Mısır'da görülüyor. Mısır kültürü kedileri kutsal sayan bir kültürdü. Bu dönemde kedigillerin insanlarla daha dünyevi ilişkiler kurmuş oldukları görülüyor. Örneğin, 18. Hanedanlık Dönemi (MÖ. 1350) fresklerinde kediler ve insanlar arasındaki gelişen bu işbirliğinin canlı bir betimi, Thebes'de zengin bir yetkili olan Nebamun'un mezarını süslemekte (Şimdi British Museum'da sergileniyor). Burada, bugün bir av köpeği olarak kullanabileceğimiz küçük çizgili bir kedi, bir avcıya yabancı bir kuşu yakalamak ya da avlamak için yardım ediyor. Fakat bu betim, kedilerin duygusal bir statüye ulaşmış olmalarını değil, açıkça bir iş/işgücü hayvanı olarak görüldüklerini gösteriyor.(KAYA,Asena Esen 18 Aralık 2016)

Görsel 14:MÖ 664 ile MÖ 332 yılları arasında tarihlenen kedi tabutu (Brooklyn Müzesi, Charles Edwin Wilbour Fund)

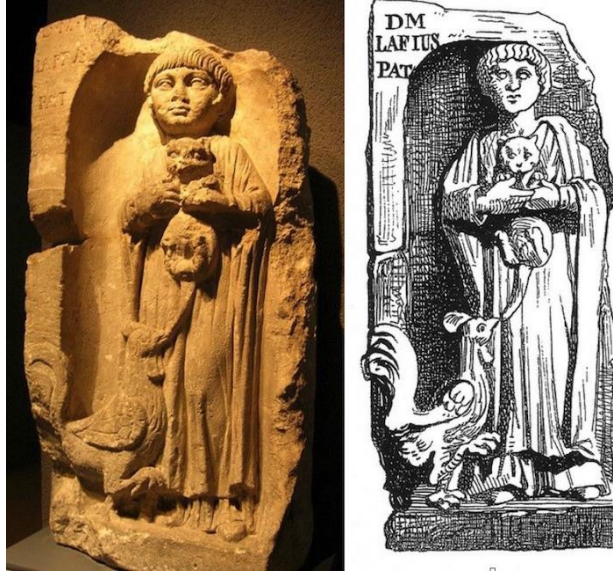
Özgürlüğüne düşkün olan bu canlılar, her yeri kendilerine ait olarak görürler, öyle davranırlar, sizin onlara göre hareket etmenizi isterler.

Görsel 15. M.S 1. Yüzyıl Pompeii mozaïği gibi bu betimlemeler kedilerin insanlarla beraber yaşadıklarını gösteriyor.

M.S 1. Yüzyılda bir mozaik çalışmasında kedinin evin kilerine girip bir şeyler aşırđı görölmektedir. Bu demek oluyor ki o zamanlarda kediler evcilleşmeye, doğadan insan hayatına karışmaya başlamış evlerin içine girip orayı doğaya benzetmişlerdir.

Avrupa'da ise, kediler ilk olarak MÖ. 5. ve 4. yüzyıl Antik Yunan sanatında beliriyorlar. Roma dünyasında, MS. 1. yüzyıla dayanan bir Pompeii mozaïği olan ve kilerden bir şeyler aşırđan haylaz bir kedinin betimlendiği "Faun Evi"nde de görölebileceği gibi bu devirlerde kediler artık daha net bir şekilde ev sahnelerinde gösteriliyor. (KAYA, Asena Esen. 18 Aralık 2016)

Görsel 16:Michaël Martin/Flicker

O dönemlerde artık bir aile üyesi olarak görölmeye başlayan kedi familyası, insanların sevgi ile yaklaştığı canlılar olmuşlardır. Zaman içinde buna örnek bir tasvir Bordeaux

d'Aquitaine müzesinde görülmektedir. Kedisi ile poz vermiş kız çocuğunun tasviri yapılmıştır.

Kedilerin bu dönemde potansiyel bir evcil hayvan olmalarının en ikna edici imgesi, MS. 2. yüzyılda ölen bir Gallo-Roman çocuğunun mezar taşının bulunduğu Bordoaux, d'Aquitaine müzesinde görülmekte. Stelde, göğsünde tuttuğu bir kediye sarılmış olan küçük bir kızın çekici ve gerçekçi bir görüntüsü yer alıyor. Portresi için poz veriyormuş gibi izleyiciye bakan çocuk, kediyi ön bacaklarının altından tutarken hayvanın alt vücudu aşağıya sarkık bir vaziyette sallanmakta (ve bu vaziyet, başka bir evcil hayvan olan fırsatçı bir yavru horoza gagası ile kedinin kuyruğunun ucunu yakalama fırsatı sunuyor). Tamamlanmamış bir yazıt, çocuğun Laetus adlı bir adamın kızı olarak tarif ediyor. (KAYA, Asena Esen. 18 Aralık 2016)

İKİNCİ BÖLÜM: KEDİ VE İNSAN BENZEŞMESİ

Kediler birçok alanda insanları etkilemiştir. Kedi ile insanın benzeşmesi sonucu kedinin insan üzerinde psikolojik etkiler oluşturduğu ve bununla birlikte edebiyat, resim, seramik, heykel gibi sanat dallarında kedinin sanattaki yansımaları incelenmiştir. Kedi ile insanın etkileşimi, birbirlerinin ortamlarına ayak uydurmaları, korku yaşamadan temas içine girmeleri doğar doğmaz başlamıştır. Kedi yetişkinliğe eriştiğinde bağlar kuvvetlenmiştir. Doğdukları zaman genleri gereği vahşi olmaları düşünülen kediler, insanlar ile bir arada geçirdikleri süreçlere ve ortamlara daha sevecen ve sosyal yaklaşmışlardır. Kalabalıktaki tepkileri ortama göre zamanla şekil almıştır.

Kedilerin sosyalleşme dönemi, yani insanlardan korkmadan temas kurmaları için etkileşimin başlaması gereken dönem doğumdan sonraki 2.-7. haftalar arasındadır. Bu dönemde insan ve kedi arasındaki olumlu etkileşim ne kadar fazla olursa, kedi yetişkinliğe geldiğinde daha arkadaş canlısı olma olasılığı artar. Ancak yaşamlarının ilk yılı boyunca insanlarla nasıl etkileşim kuracaklarını öğrenmeye devam ederler (Poole, 2015). İnsanlara karşı arkadaş canlısı olmalarını etkileyen erken dönemde, anne ve kardeşlerle sosyal deneyimler, babanın özellikleri, anne bakımı, insanlarla etkileşimin kalitesi ve süresi, çevresel karmaşa (fazla sıcaklık, gürültü, kalabalık vb.) gibi faktörler kedinin yeni durumlarda cesaretli olmasını ve insanlara karşı belirli tepkilerini de şekillendirebilir. (Bernstein, 2007). (AYDIN, Bengisu Nehir.20 Haziran 2017)

Birçok kaynakta kedi sahibi olmanın birçok faydasından ve buna bağlı olarak kedi sahibi olma sebeplerinden bahsedilmektedir. Özellikle yalnız yaşayan kişilerde kedilerin yalnızlık hissini azaltmasına yardımcı olmaları, kişilikleri, davranışları ve görünümünün etkileyici olması, bir canlıya bakım vermenin ve onu izlemenin keyif vermesi, biri tarafından ihtiyaç duyulmanın iyi hissettirmesi, günlük stresi azaltması, yaşamsal krizlerle baş etmeye yardımcı olması gibi etkenler sayılabilir. (Julius ve ark, 2013). (AYDIN, Bengisu Nehir. 20 Haziran 2017)

Nehir AYDIN' ın araştırmasında kediyle yaşamının yalnız yaşayan insanlar için yalnızlık hissini azalttığı, sorumluluk duygusu kazandırdığı, huzursuzluğu azalttığı, olumsuz durumlarla nasıl baş edilmesi gerektiğine dair soğukkanlı davranabilme tecrübesi kazandırdığından bahsedilmiştir.

Ayrıca kedilerin esnek bir doğası vardır ve çoğu zaman kendilerine bakabilirler, köpeklerden daha uzun süre evde yalnız kalabilirler ve yabancılardan gelen bakımı daha kolay kabul edebilirler. Bunların yanında, kediler sosyal ağ içinde insanların yerini de zaman zaman tutabilmektedir (Hart, 2000) . Ek bir duygusal destek kaynağı da sağlayabilirler. Yalnız yaşayan yaşlı insanlar için hayat arkadaşı rolü üstlenebilirler (Bernstein, 2007). Bunların yanında kediler (ve diğer hayvanlar da) etkileşimde buldukları insanlara çevrelerini ve dünyayı farklı açılardan görme fırsatı sağlayabilirler; doğadan kopmanın, yabancılaşmanın getirdiği suçluluk hissini azaltmak için doğayla iletişimi sağlayan bir geçiş nesnesi olabilirler (Meyer, Serpell, 2016). (AYDIN, Bengisu Nehir. 20 Haziran 2017)

Doğaları gereği kedilerin diğer hayvanlara göre, kendilerine bakabildiğinden bahsedilir, yalnız kalabilir, yabancılardan gelen yardımları daha kolay kabul edebilirler. İnsanlara doğayla iç içe olduklarını hissettirebilirler. Doğadaki yabani kedilerin ve hatta

onların atalarının, en eski tarihlerden bu yana insanlarla hassas bir ilişki içinde oldukları gözlemlenmiştir. Ancak hem onların hem de insanların yapıları gereği bu hassasiyetin fark ettirilebilmesi kediler açısından kolay olmamaktadır. Bütün bunlara rağmen insanlarla kediler arasındaki bağ her zaman kuvvetli olagelmıştır.

Görsel 17: Anadolu kedisi, kedi ve insan arasındaki etkileşim

Bağlanma, bir insanla ya da bir hayvanla kurulan sürekli yakınlık, sosyal bağ olarak tanımlanabilir. Bir insanın kediyle kurduğu ilişkinin doğası, insanların birbirleriyle kurdukları ilişkiye benzerlik gösterir. Bir kedi birlikte yaşadığı insana güvenli bir şekilde bağlandığında, yeni ortamlarda rahat hissetme ve çevresini keşfetme imkânı bulur. Yapılan bir çalışmada (Edwards, 2007; akt. Shreve, Udell, 2015) kedilerin kendi sahiplendikleri insan ile bir yabancıya göre daha fazla temas kurdukları ve süttükleri, sadece tanıdık olan insanla oynadıkları gözlenmiştir. Ayrıca odada bağ kurdukları insan varken, yalnız ya da yabancıyla oldukları durumlara göre çevreyi keşfetme davranışında daha çok bulunmuşlardır; sahibi takip etmiş, yabancıya ise peşinden gitmemişlerdir. Yabancı olan insan odadayken ya da kediler tek başlarına kapının yanında daha çok vakit geçirmişler ve daha tetikte davranışlar sergilemişlerdir. (AYDIN, Bengisu Nehir. 20 Haziran 2017)

Nehir AYDIN'ın araştırmasında kediler ile insanların birbiri ile kurdukları bağı, insanların birbiri ile kurdukları bağa benzetmişlerdir. Onlara göre kediler sağlıklı bağ kurdukları insanların verdiği güven ile girdikleri yabancı ortamlarda çevreyi keşfederken çekinmeler yaşamamaktadırlar. Yabancı olan insanlar ile bir arada kalmak durumunda oldukları süreçte oldukça mesafeli durmuş, bununla beraber güvenlik hissiyle sürekli atak davranışlar göstermişlerdir.

Eğer kediler bağlanma ilişkisi oluşturabiliyorlarsa, ayrılma anksiyetesi de yaşayabilirler. Ayrılma anksiyetesi, bağlanma nesnesinden ayrılma durumunda birçok türde görülen, duygusal, davranışsal ve fizyolojik tepkilerden oluşan psikolojik bir durumdur. Hayvanın yaşadığı rahatsızlığın düzeyi bağlanma nesnesine nasıl ve ne kadar bağlandığıyla doğrudan ilişkilidir.

Ayrılma anksiyetesi yaşayan kedilerin ne gibi tepkiler verdiği incelenmiş ve bazı kedilerin uygun olmayan yerlere işeme ve dışkılama, yüksek sesler çıkarma, saldırganlık ve psikolojik kökenli yalanma gibi klinik belirtiler gösterdikleri bulunmuştur(Shreve, Udell, 2015). (AYDIN, Bengisu Nehir.20 Haziran 2017)

Kedinin bağ kurduğu sahibinden ayrılmak zorunda kaldığı durumda, kendini kötü hissettiği görülmüştür. Kedinin yaşadığı bu durum hem fiziki hem psikolojik etkiler oluşturmuştur. Ayrılık yaşanan durumlarda kedilerin iç çatışmalarında fiziki anlamda uygun olmayan yerlere idrarlarını yaptıkları ve yüksek ses çıkardıkları gözlemlenmiştir. Kedilerin insanlara yakınlıklarının temelini sadece bağlanma ilişkisi üzerine olmadığı, ayrıca sahiplerinden ayrılma kuşkusuyla ilgili bir iç kaygı yaşama olasılıklarının olduğu da uzmanlarca belirtilmektedir.

2.1. KEDİLERİN İNSAN ÜZERİNDEKİ PSİKOLOJİK ETKİLERİ

Thorndike kuramını bir "bağ" kuramı olduğu kadar bir "pekiştirme" kuramı olarak ta değerlendirmek mümkündür. Thorndike bulgularına kendi geliştirdiği bilmece kutularını kullanarak ulaşmıştır. Kutuya bırakılan hayvanların kutudan kaçabilmesi için önce kapı mandalını kullanmayı öğrenmesi gerekmektedir. Bunu öğrendikten sonra, bir sonraki aşamada mandaldan önce pedala basmak şeklinde daha karmaşık hareketleri yapması gerekir, süreç gittikçe karmaşıklaştığı için Thorndike bunlara bilmece kutusu adını vermiştir. (Yrd, Doç, UÇAR, Mehmet, Ertuğrul, sayfa, 337)

Thorndike' in yorumuna göre kedilerinde insanlar gibi amaçları uğruna eyleme geçtikleri görülmüştür. Deneme yanılma yöntemi ile amaçlarına ulaşmak için her imkânı değerlendirmişlerdir. Eğer bilmece kutusunda ki bu kediye pedal kullanmak gibi bir imkân sağlanmasaydı, kedi birkaç denemeyle bilmece kutusundan çıkamayacağını anlayıp öğrenilmiş çaresizlikle kutunun içerisinde kalmayı kabul edecekti.

Thorndike kedilerle yaptığı kapsamlı araştırmalarda aç bırakılmış bir kedi tahtalardan yapılmış bilmece kutusuna yerleştiriliyordu. Bir yiyecek parçası kedinin kaçma girişimini güdülemesi için kutunun dışına yerleştiriliyordu. Kedi kapıyı açabilmek için pedala basmak mandalı çevirmek veya zinciri çekmek ve bazen de bu hareketleri sırası ile birbirinin ardına yapmak zorundaydı. Thorndike'e göre öğrenmenin en yaygın şekli hayvanlarda olduğu gibi insanlarda da, deneme yanılma yoludur. Thorndike ilk çalışmalarında deneme yanılma adını verdiği bu temel öğrenme şekline, sonradan seçme ve bağlanma yoluyla öğrenme olarak da adlandırmıştır. Seçme ve bağlanmayı şöyle açıklayabiliriz: Bir problem durumu ile karşılaşan birey, problemden kurtulmak için amacına ulaşmada çeşitli tepkileri mümkün olanlar arasından seçer, sınırlar ve sonuçlarına göre başarılı olan bazı U-T bağlarını davranışlarına yerleştirirken başarısız olan denemeleri sırasında yaptığı hareketleri bir daha yapmaz. Deneme yanılma yolu ile öğrenmede geçmişte kurulmuş olan U-T bağları problem çözümünde büyük önem taşırlar. (Yrd, Doç, UÇAR, Mehmet, Ertuğrul, sayfa, 337)

Uçar'ın "Bağlaşım Kuramı Araçsal Koşullanma" adlı çalışmasında insanların kedilerinde girişimlerini güdüleneceği bir etkinin olması gerektiğinden bahsedilmiştir. Bu güdülenme deneme yanılma yöntemi ile giderilmiştir. İnsanlarda da olduğu gibi sonucu olumlu olan denemelerin seçilmesi, olumsuz olanlardan ise vazgeçilmesi ancak bütün olumsuzluklara rağmen bağlanma içgüdüleri ile denemeye devam ettiklerinden bahsedilmiştir. Kediler üzerinde etkilerini bırakan insanlar hatalarını deneme yanılma yöntemi ile görerek doğruya ulaşmak için yeni yöntem arayışı içine girmişlerdir.

Kediler hakkındaki en önemli yanlışlardan biri kedilerin eğitilemez olduğu konusundaki inançtır. Öyle ki, kedi sahiplerinin çoğu da bu inancın etkisindedir. Kedilerin bağımsız, otoriteyi umursamayan ve eğitilemez olduğu konusundaki inanç o kadar yaygındır ki aynı biçimde düşünen kedi sahiplerini suçlamak olanaksızdır. Bunun sonucu olarak birçok kedi sahibi kedilerine sadece kedi oldukları için çok farklı davranır. Ancak ortak yaşamın sürdürülmesi açısından, kedilerin de insanlar kadar olmasa bile fedakârlıkta bulunması gerekiyor. Biraz anlayış ve sabırla ve biraz da zaman ayırarak bu sorunlar kolayca çözülebilir. Bu yanlış inanış sanırım kedilerin davranışlarıyla da destekleniyor. Kediler o kadar akıllı ki, sahiplerini-bakıcılarını eğitilemez olduklarına ikna etmişler. Algılama düzeylerinin yüksek olması ve içgüdülerinin sağlamlığına duyulan güven nedeniyle insanlar bu küçük çatışmada yenildiklerini baştan kabul ederler. Kedi bağımsız 'gibi' davrandığında, onun 'yolundan çekileceğimize' ve istediği şeyleri yapmak konusunda önüne engel çıkarmayacağımızı baştan bilir. Bu 'yetenekle' başa çıkmak iki yönlü bir uğraş gerektirir. İlk önce onların eğitilemez olduğu konusundaki yanlış inancı bir kenara bırakmak daha sonra da ortak yaşamın gerekleri doğrultusunda hareket etmelerini sağlamak amacıyla yaratıcı çözümler bulmak. (KARA, Hasan, sayfa 12)

Kediler algılama düzeylerinin yüksek olması ve içgüdülerinin sağlamlığına duyulan güven nedeniyle insanlarda eğitilemez algısı oluşturmuşlardır. Hâlbuki kedilerde eğitilebilir oldukları gibi ortak yaşam alanı içerisinde birbirlerine zaman ayırarak, belirli fedakârlıklar çerçevesinde, farklı çözüm yollarına giderek ortamı yaşanılabilir hale getirmişlerdir.

Kedinize tırnaklarına hâkim olmasını öğretemezsiniz ama tırnaklarını nerede kullanması gerektiğini öğretebilirsiniz. Can sıkıntısı bu tür davranışların temel nedeni olduğundan ilk önce bu sıkıntıyı giderebilmek için önlemler alın. İlk adım; evi bir gözden geçirin ve kedinizin oynayabileceği şeylerin bir listesini yapın. İddiaya girerim ki gördükleriniz kedinizin aylarca önce oynamaktan sıkılıp bir tarafta bıraktığı oyuncaklardır. "Ama benim kedim oyuncaklarıyla oynamıyor" diyebilirsiniz. Kediler inanılmaz ölçüde zekidirler ve sürekli olarak uyarılmak isterler. Eğer kediniz oyuncaklarıyla oynamıyorsa, bu oyuncaklarının çekiciliğini yitirmesinden ileri gelir. Herhangi bir şeyle oynamayacak kedi yoktur. Ama şurası kesindir ki kediniz birçok oyun olasılığına burnunu kıvırmaktadır. İlgisini çeken bir şey çıkıncaya kadar kedinize küçük oyuncaklar yapmaya devam edin ve etrafta bulunan oyuncaklara olan ilgisini kaybetmemesi için bu oyuncakları düzenli aralıklarla değiştirin. Kedinizin çevresinde her zaman yeni ve ilginç şeyler olmasını sağlamak için pazartesi bir oyuncak yerleştirin ve çarşamba günü bu oyuncakı bir başkasıyla değiştirin. Eğer kedinizi beyinsel ve fiziksel olarak sürekli uyarılmış bir durumda tutarsanız evdeki eşyalara daha az zarar vermeye başlayacağını fark edersiniz.(KARA, Hasan, sayfa 13-14)

KARA' nın Kedi adlı dergide ki bu paragrafta anlatmak istediği: Kedilerinizin sıkıldığını sandığınız oyuncaklarından ve kullandığı her şeyden bir süre mahrum bırakılması gerekmektedir. Kediler zeki hayvanlardır, sadece oyun olarak kullandıkları objelerin çekiciliğini onlara hatırlatmanızın yeterli olduğu görülür. Kedilerinizin oyuncaklarını gün

ve gün değiştirerek dikkatlerini çekebilir, böylece beyinsel ve fiziksel olarak sürekli hafızaları zinde bırakılmış ve evdeki eşyalara yapılan zararın daha aza indirilebileceği fark edilmiştir.

2.2. KEDİ FIGÜRÜNÜN SANATTAKİ YANSIMALARI

2.2.1. Edebiyat Alanında Kedi

Kedi ile insan arasındaki bağ yüzyıllardır süregelenmiş ve sanatın birçok alanında sanatçılara ilham vermiştir.

Örneğin; Yaşar CAN' ın "Edebiyat psikolojisi bağlamında Hikmet Erhan Bener' in "Kedi ve Ölüm " ile Acemiler adlı romanlarındaki savunma mekanizmalarının incelenmesi" tezinde incelediği Erhan BENER' in kedi ve ölüm adlı kitabı edebiyat alanında kedilerden ve kedilerin insanların üzerindeki etkisinden bahseden önemli kitaplardan biridir.

Görsel 18: Erhan BENER' in Kedi ve Ölüm adlı Kitap kapağı

(...) Hiç değilse biraz parası ya da sırtını dayayabileceği bir dayısı bulunsaydı. Herkes yılda bir Avrupa'ya gitmenin yolunu bulurken, o boya parası bile bulamaz hale düşmüştü. Olmazdı. Böyle sanat yapılmazdı. Böyle sanatçılar yetiştirilemezdi. Ne olmuştu sonra? O da dökmüştü işi ticarete. Para da kazanmıştı." Kedi ve Ölüm 'ün ana teması olan ölüm, yansıtma ve yâdsıma mekanizmaları üzerine kurulmuştur. Son günlerinde ölüm gerçeğiyle yüzleşmeye çalışan, yüzleşemeyen Zahit zihninde hayali bir kedi oluşturmuş; yaşadığı rahatsızlık sonucunda öleceği gerçeğini siyah ve acımasız bir kediyle özdeşleştirmiştir. Ölümün sebep olduğu çaresizlik duygusu bir kedi tasavvuruyla canlanmıştır. Bir yandan ölümü yok saymaya çalışan Zahit, bir yandan da ölüm temasını kediye yansıtarak kediye hayali bir savaş başlatmıştır. Öyle ki düşman bütün sevimsizliğiyle onu beklemektedir. Zahit'in hayali bir kedi oluşturup onunla canhıraş bir

savaş başlatması, olayı tamamen gerçek gibi yaşaması belleğinin bozulmaya başladığını gösterir. Disosiyatif bozukluğa doğru giden bu hayali davranışlar, roman kişinin yaşadığı nevrozun ne kadar ağır olduğunu gösterir: “(...) Göz kapaklarına söz geçiremiyor. Birdenbire boşlukta kalakalmış. Kedi orada. Tam karşısında, iyice görüyor. Kocaman bir yaban tekiri. Ürperdi. Tanıyordu. Kedi değil, kılık değiştirmiş bir düşmandı. İri, sivri dişleri, dik uzun bıyıkları ile...” Romanın son bölümlerinde ölüm kendisini iyiden iyiye göstermeye başlar, İstanbul sokaklarında son gezmelerinde olan Zahit artık hayalle gerçek arasında bir dünyadadır. Caddelerde, sokaklarda hayali görüntüler görmeye başlar. Belki son günlerini yaşadığını bildiği için doyusya gezip tozar. Ölüm korkusu onu fazlasıyla etkilemiş ki ölümün habercisi olan kedi her an, her yerden çıkabilecek hale gelmiştir. Zahit yansıtma mekanizmasıyla oluşturduğu hayali kediyi öldürmeye çalışır bu hayallerde. Ona göre kediyi öldürdüğünde belki yaşamaya devam edecektir: “(...) ‘Onu öldürdüm galiba?’ dedi. Sevinmeye benzer bir duygu vardı yüreğinde. Tekrar ellerine baktı. Elleri göremedi. O zaman, farkında olmaksızın durmadan yürüdüğünü anladı. Çok uzun zamandan beri yürüyormuş gibi sızı içindeydi ayakları. Şimdi o güzel renkler yok olmuştu. Ayağının altında yapışkan çamurlar vardı. Güçlük çekiyordu yürürken. Yol gitgide dikleşiyordu. Soluğu tıkanıyordu. (Can, 2018)

Kitap kahramanı Zahit, ölümü kedi ile eşleştirir. Kafasında bir kedi oluşturur, onu her yerde görmeye başlar, kediyi gördüğü zaman öleceğini düşünür. Kediyi öldürmeye çalışır, eğer kediyi öldürmeyi başarırsa onun hayatta kalacağını fakat kedi yaşarsa onun öleceğini kafasında canlandırır. Yarattığı aslında olmayan bir kedidir. Romanda ölüm korkusunun Zahit'i çok etkilediğinden bahsedilir. Ölümün habercisi olan kedinin her an, her yerden çıkabileceğini düşünür, Zahit'in yansıtma mekanizmasıyla kediyi hayallerinde öldürmeye çalıştığından bahsedilir.

Kediler konu edinmiş birçok kitap bulunmaktadır. Bunun sebebi insanların kedi ile olan etkileşimidir. Bu etkileşim sayesinde sanatçılar, önemli eserler üretmişlerdir.

2.2.2. Resim Alanında Kedi Figürü

Bu bölümde resim alanı özelinde kedi figürü üzerine örnekler verilecektir

2.2.2.1. Güler Akalan

1954'te Bor'da doğdu. 1975 yılında Samsun Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümünü bitirdi. Çeşitli ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yaptı. 1981 yılı sonunda M.E. B.'nin açtığı sınavla Gazi Y.Ö.O.'na Grafik Asistanı olarak atandı. Lisans eğitimini ve sanatta yeterlik çalışmasını görevli bulunduğu üniversitede tamamladı. 1990 yılında Yrd. Doç. oldu. Uluslararası karma ve grup sergilerini Kültür Bakanlığının yurt dışında düzenlediği sergilere, Çağdaş Türk Özgün-Baskı Resim sergilerine, Devlet sergilerine, özel kuruluşların düzenlediği yarışmalı sergilere, çok sayıda karma ve grup sergilerine katıldı.' (<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/54256/001610695016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>)

Güler AKALAN çalışmaların da çoğunlukla kedilerden esinlenmiş, kedilerin her anından faydalanmış, bunları çalışmalarına aktarmıştır.

Görsel 19. Şekerlemeden Sonra

Görsel 20. Bitmeyen Kavga

Görsel 21. Davetsiz Konuk

GÜLER AKALAN Özgün Baskiresim “Gravür” Sergisi 14 - 25 Mayıs 2001

Görsel 22. Bekleyiş Gravür 2000 39 x 37 cm

Resimde kedinin gözlerinin iriliği ve cam renginde olması dikkati çekmektedir. Balığın gözündeki renk ile masa örtüsünün rengi kontrastlığı sağlamaktır. Sanki farklı bir dünyadan balığa baktığı hissi uyandıran kedinin gözünde balığa doğru bir hareket gözlenmektedir. Masa örtüsü üzerinde Sümerbank basmalarının yerel motifleri görülmektedir. Daha önce Matisse' in Osmanlı Türk halı motiflerinden yararlandığı gibi Akalan' ın da kendi kökenimize ait yerel motiflerden yararlandığı görülür. Resmin geneline turuncu rengin hâkim olduğunu, bu renk ile yeniden yaşama duygusu, heyecan, dinamizmin vurgulandığını aynı zamanda zenginlik ve fakirliğin ironi olarak işlendiği kedi görülmektedir.<http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1533552967.pdf>

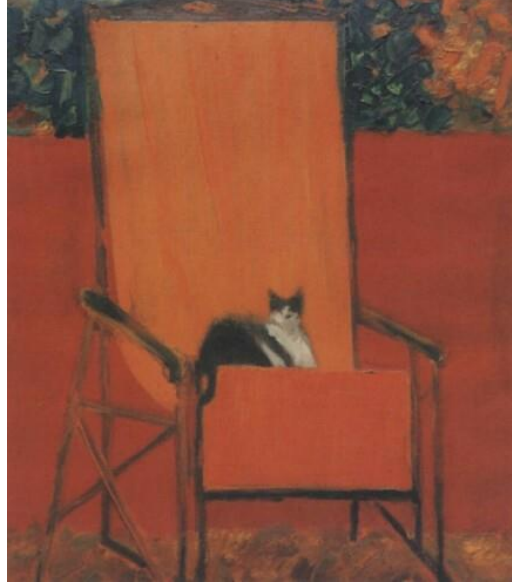
Akalan çalışmalarında genellikle kedileri vurgularken gözlerine odaklanarak çok belirgin renkler seçmiştir. Genellikle resimlerini balık ile tamamlamıştır, yukarıdaki sanat çalışmasında görüleceği üzere kediler ve balıklar bir tema içerisinde belirtilmiştir. Kontrast renkler baskın kullanılmıştır. Çalışmalarında yöresel motiflerden oldukça yararlanmıştır.

Görsel 23: Gecenin Rengi, Gravür 40,3 x 34 cm

Kedinin hâkimiyetinin söz konusu olduğu bu resimde, kadının vücudu üzerindeki salaş oturuşuyla aitlik hissiyatı verilmiştir. Kedinin aralarında üçüncü bir kişiyi istemediği ve üçüncü bir kişinin gelme fikrinin bile onu huzursuz ettiği duruşundan gözlenmektedir. İlişkilerinde ikisinden başka birinin olmasını istemeyen kedi her durumda egemenliğini sağlamak için çabalar. Dış mekân kompozisyonu olarak değerlendirdiğimiz resim, arkadaki karanlık renklerle, bilinmeyi ni nüfus ederek derin hisler, sonsuzluk, incelik, hassasiyet, huzur, kontrol ve ağır başlılığı içinde toplarken, kedinin üzerine vuran ışık ile realist bir anlatıma sahiptir.

2.2.2.2.Orhan Peker

Görsel 24: Şezlongda Oturan Kedi

Türk resim sanatında, lekeci anlayışta bir mihenk taşıdır Orhan Peker. Kendi kişisel ve özgün anlatım yollarıyla resimlerinde, gündelik hayatın sıradanlığını, Doğu-Batı sentezinde farklı sunuşlarıyla gözler önüne sermiştir. Yöresel özelliklere de yer verdiği resimleri, lekeci-anlatımcı bir karakter taşır. Sanatta önemli olanın içtenlik olduğunu savunan sanatçı, belli temalar çerçevesinde birbirinden çok farklı konu ve tekniklere yönelmiş; bu çalışmalarını farklı görünümde gerçekleştirmiştir. Orhan Peker'in resimlerine aktardığı çalışma konularını, diziler halinde ortaya koyduğunu görürüz. Resimlerinde kediler, atlar, horozlar, çiçek sepetleri, itfaiyeciler, mandalar, kısacası hayata dair pek çok şey görürüz. Ancak, hepsi de hayatın gerçekliğinden kopmuş, kendisine dair çizgileri kaybolmuş ve yaşam içinde, insanın belleğinde yer alan soyutlanmış biçimlere dönüşmüşlerdir. (<http://www.leblebitozu.com/14-turk-ressamin-fircasindan-kedi-resimleri/>)

Orhan PEKER, eserlerini kendi tarzını oluşturup lekeci bir anlatım ile aktarmıştır. PEKER' de çalışmalarında yöresel tatlardan yararlanmış Doğu-Batı sanat anlayışlarını harmanlayarak çeşitli anlatımlar, karakterler oluşturmuştur. Resimlerinde birçok hayvandan esinlenen sanatçı hayatın içinden olan her şeyi eserlerinde kullanmaya çalışmıştır. Tabi ki her nesne ve canlı hayatın gerçekliğinden kendini ayırarak belleklerimizde soyutlanmış kendi çizgisini bulmuş eserlere aktarılmıştır.

Görsel 25: Orhan Peker, Kıvrılmış Kedi, 1971, Kâğıt Üzerine Yağlı Pastel, 35,5x51,5cm.

Görsel 26. Orhan Peker, Kedi, 1954, Serigrafi, 25.5x18cm

2.2.2.3. Neş' e ERDOK

Neş'e Erdok'un resimlerinde evde, atölyede, trende, berberde, galeride yalnız kadınlar ve kediler... Günümüz figür resminin en önemli isimlerinden, güçlü bir gözlem yeteneğine sahip olan sanatçının birçok resminde sadece kadınlara ve kedilere yer verdiğini görürüz. Neş'e

Erdok'un kendisi dâhil, tüm kadınları ister atölyelerinde ister bir galeride, ister kuaförde ister bir trende olsun kendi içlerinde bir yolculuğa çıkıyorlar. (<http://www.leblebitozu.com/14-turk-ressamin-fircasindan-kedi-resimleri/>)

Görsel 27. Kedi Muhittin

Sanatçı hayatımızın her evresinde kedilerin içimizdeki yaşayışını tablolarına aktarmıştır. Genellikle kediler ve kadınlar üzerine eserleri olan Neş' e ERDOK' un eserlerinde kadınların kendi içlerinde yolculuğa çıktığını yansıtan eserler ve kediler ile uyumlu geçişleri anlatılmıştır.

2.2.3. Heykel ve Seramik Alanında Kediler

Geçmişten günümüze kedilerin, hayatımızda ve sanat alanında önemli bir yere sahiptir. Heykel ve seramik alanında da hem iki boyutlu, hem de üç boyutlu farklı malzeme ve düzenlemeleri de içine alarak oluşturulmuş çalışmalar izleyicinin algısını genişletmiştir.

Görsel 28. Kediler, S. Sibel Sevim Seramik tabaklar, (Fotoğraf: S. Sibel Sevim kişisel arşiv)

S. Sibel Sevim, Mustafa Ağatekin, Mehmet Kutlu seramiği tuval olarak kullanarak, seramik teknikleriyle kendi yorumlarını çağdaş anlatımla ortaya koyan bazı sanatçılardandır. Akademisyen sanatçı, S. Sibel Sevim, çıkartma, sır altı ve sır üstü dekor tekniklerini kullanmıştır. Geleneksel Selçuklu ve çini motiflerini çeşitli biçimlerle ve figürlerle birleştirerek yorumlayan sanatçı eserlerini üretirken el dekorlarını, sır altı, sır üstü, serigrafi tekniklerini kendine özgü üslupla uygulamaktadır. S. Sevim seramik yapıtlarında dekor tekniklerini ustaca kullanarak kendi yorumunu oluşturmuştur. (SEVİM, Sibel sayfa: 69)

Sanatçı S. Sibel SEVİM eski ile yeniyi harmanlayarak, Geleneksel Selçuklu ve çini motiflerini kedi desenleri ile düzenlemeler yaparak günümüze uyarlamıştır. Sır altı sır üstü teknikleri, serigrafi baskı ve dekor tekniklerini kullanarak kendi tarzında uygulamalar yapmıştır.

2.2.3.1. Perihan Şan Aslan

Görsel 29: Kedili Broşlar 1, Renklendirilmiş Döküm Çamuru Üzerine Sıraltı Dekor, 2012.

Görsel 30. Kedili Broşlar 2, Renklendirilmiş Döküm Çamuru Üzerine Sıraltı Dekor, 2012.

Sanatçı eserlerinde genel olarak fotokopi transfer, mono baskı, lazer baskı tekniklerini kullanmıştır. Bu baskı yöntemlerinin yanı sıra şablon, sgraffito ve mişhima' kullandığı dekor teknikleri farklı yöntemleridir. Renklendirme için çoğunlukla sır altı ve astar uygulamaları yöntemlerini uygulamayı tercih etmektedir.

Eserlerinde genelde baykuş, kedi, uğur böceği, gibi hayvan figürlerini imgeleyerek çeşitli eserler yapmıştır. Bu tarz çalışmaların dışında kız çocukları figürleri, eski fotoğraf, kartpostallardan faydalandığı birçok eseri bulunmaktadır. Perihan Şan Aslan'ın eserleri arasında kedi baskılarının olduğu broşları da bulunmaktadır.

2.2.3.2.Ban Mariann

Kediler

Kediler ' gözleri alev gibi yanıp sönen, pençeleri ile yün topunu kovalayan canlılar, ama kimse sonunu bilmiyor?

Kuklalarla ve meleklerle birlikte Mariann'ın en önemli motiflerinden biri de kedidir. Ya da belki de en önemlisi?

Kediler şaşkıncı derecede zengin çeşitlilikte şekilden şekle girerler: yalan söyler, sürünür, tırmanır, gerinir, çömelir, kambur olurlar; kutu kediler, kalem kutusu kediler, top kediler, üç kedi kafası, mavi kedi, altın benekli kedi, beyaz çiçekli kedi, insan yüzlü, kendi kendine portre kedi, Mısırkedi tanrıçası, kendi başına yürüyen kedi.

Kedi, objelerin yıldızıdır. Niye?

Bir kedi sizden biri olduğunu bilir. Hem bizim, hem de bizim bağımsızlığımızın olması gerektiğini bilir. Bu yüzden kedileri severim ve etrafımda dolaşacak bir şeyin olması iyidir, onlarda gerçekten hoşlandığım şey, sessiz olmaları. İsterlerse konuşabilirler, her türlü şeyi söyleyebilirler, ama genellikle sessizdirler. Bir mırıldamadan daha sakın ses yok. Artık evde çok fazla kişi var. Neden kediler? Örneğin köpekler neden olmasın? Kediler benim doğama uygun. Aslında köpekleri severim, onlara acı duyarım, çünkü insanlar gibi kötü varlıklara bağımlıdırlar. Ama kediler kendi başlarına mutlular. Dediğim gibi, onlar bağımsızdır. Etrafımda bir hayvan olmalı. Bu dünyada mükemmel derecede doğal. Etrafımda dolandığımı görüyorum, bir bakıyorum rafa geçmiş ve kedinin o kâseye sığamayacağını düşünüyorum ve işte orada, o yüzden daha fazlasını eklememe gerek yok. (Ban MARIANN, 2009)

Görsel 31: Ban Mariann' ın 2009 yılına Macaristan' da gerçekleşen "Sound of Clay" etkinliğinde yaptığı çalışma

Görsel 32: Ban Mariann' ın 2009 yılına Macaristan' da gerçekleşen "Sound of Clay" etkinliğinde yaptığı çalışma

Ban Mariann' a göre kediler özgür ve kendi bağımsızlığını kurmuş hayvanlardır. Çalışmalarında kediyi seçmesinde ki en büyük etkenlerden birisinin bu olduğunu söylemiştir. Kedilerin sessizliğinden hoşlanır. Çalışmalarında kullanıma yönelik, kâse, sandık ve benzeri türdeki objelerden faydalanarak kediler ile birleştirmiştir.

2.2.3.3. Alberto Giacometti

Görsel 33: Alberto Giacometti, “Kedi”, Bronz, 1954, Metropolitan Müzesi, New York

Giacometti, 1935’te yeniden model kullanmaya başlayınca, Sürrealistler tarafından reddedildiğine tanıklık etmiş, sürrealistler, onun imgeleme yüz çevirip görünen dünyaya döndüğünü ileri sürerek, sanat anlayışlarının ne kadar sığ olduğunu ileri sürmüşlerdir. Kendisi 1950’den sonra hem model kullanmış, hem de ezberden figürler yapmıştır. Sonuca bakılırsa, bu iki yöntem arasında hiçbir önemli ayırım görülmez. David Sylvester’in belirttiği gibi, doğaya bakarak çalışmak, ezberden çalışmak gibidir, sanatçı ancak baktıktan sonra aklında kalana biçim verebilir. Arada, ne kadar kısa olursa olsun, belli bir olgunlaşma süresinin de geçmesi gerekir; bir heyecanı kopya etmeden önce, zihnimiz o heyecanın dışına çıkmak zorundadır. Giacometti de heykellerini gerçek saydığımız dünyanın bir yansıması olarak görmez. Orman gibi bir yapıtı, onun heykellerinin doğaya bakılarak yapılsa da, yapılmasa da, gerçeğe benzese de, benzemese de, Giacometti’nin kendi şiirsel dünyasının bir parçası olduğunu gösterir. (BİNZET, Gülsüm, 2014)

Heykel alanında Giacometti, yeni teknikler üzerine giderek, özgün tasarımlar üretebilmek için hayal gücünü devreye geçirmiş ve kedi figürleri ile heykeller üretmiştir. Onun bu değişimini engellemeye, üretkenliğini arttırarak yeni tasarımlar üretimine farklı algılar ile kırmaya çalışanlar olmuştur. Sanat anlayışını sığ bulmuşlardır. Denemelere göre iki yöntem arasında pek de fark yoktur. Sylvester’ e göre doğaya bakarak çalışmak baktığını aklında tutarak üretmek ezberden çalışmak gibidir. Doğaya bakarak aklında kalanı, eserlere aktarması ürettiği sürede aklının onu yönlendirmesi, esere özgünlük katmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: KİŞİSEL UYGULAMALAR

Kedi Ve İnsan Benzeşmesinin Özgün Seramik Form Ve Yüzeyle Yansıması adlı bu sanat çalışması raporu kapsamında gerçekleştirilen uygulamalar, insanlar ile kedileri bir arada yaşadıkları ortamlarda, kedilerin ve insanların vücutlarında yorumlanıp boyutlandırıldığı seramik formlara dönüştürülmüştür. Kediler ile insanlar arasındaki dönüşüm aynı zamanda ruhsal, karakteristik biçimlendirmeye yeniden ifade kazanmıştır. Bu çalışmada insan ve kedi hareketleri tasvirleri üzerine çeşitli çözümlere gidilmeye gayret edilmiş kedilerin bedenleri ve insanların bedenleri karışıma uğramış, fiziksel ve ruhsal açıdan olan benzerliği yansıtılmak istenmiştir.

Kediler geçmişten günümüze hayatlarımızın içinde yer almasının yanı sıra birçok kitapta, şiirde, filmde ve sanat alanında da konu edilmiştir.

Bu yüksek lisans raporu için çalışılmış eserlere yüklenen anlatımın bütünü, insana özgü karakterlerdir. Eserlerin büyük bölümünün insana dair karakteristik ve fiziksel çözümler içermesinin yanı sıra, insanların zihinlerini ve bedenlerini rahatlatmak adına yaptıkları meditasyonlar esnasında vücutlarının aldığı şekiller de kedi figürlerinin üzerinde betimlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında daha önce yapılmış olan sanatçı çalışmaları incelenmiş, kedilerin anatomileri, hareketleri, hayatları araştırılarak insanlar ile olan bağları ve birbirlerini taklitleri göz önünde bulundurulmuş ve elde edilen veriler ışığında yapılan uygulamalar seramik form ve yüzeyle aktarılmıştır. Eserlerin yapım aşamasında şamotlu kil ile elle şekillendirme yöntemi kullanılmış ve farklı malzemeler ile doku yapılmıştır.

Görsel 34:"Meraklı Kedi" Şamotlu kil, elle şekillendirme, 19x21x25 cm

Doğada yaşayan her insan birbirinden karakter ve kişilik olarak farklıdır. Kimi insanlar çok sessiz kimi insanlar çok neşeli kimi insanlar çok çalışkan, hırslı ya da tembeldir. Şekil 34' de "Meraklı Kedi" adı altında şekillenen figür ise dedikodu yapan, insanları eleştirip her şeyi merak eden, kulak kabartan insan tiplerini yansıtmaktadır. Çalışma şamotlu kil kullanılarak elle şekillendirilmiştir. Tüy dokusu verilmiş ve üzerine beyaz astar uygulaması yapılmıştır. Bisküvi pişirimi yapıldıktan sonra, mavi pigment ile renklendirilip, çinko oksit, bakır oksit ve opak sır ile hazırlanmış bir karışım uygulaması ile 1035°C'de ikinci pişirimi yapılmıştır.

Görsel 35. 'Dede Kedi'şamotlu kil, elle şekillendirme, 14x15x17 cm

'Dede kedi' çalışması, kedilerin onları tanrı olarak gören Mısırlılar için önemli bir yerinin olduğunu ifade edebilmek ve onları gelecek nesillere yani sonsuza taşıyabilmek istedikleri için mumyalamaları üzerine yapılmış bir çalışmadır. Çalışma şamotlu kil kullanılarak elle şekillendirilmiş, üzerine aynı kilin süzgeçle süzülerek ve ince elekten geçirilerek taşlarından arındırılmış hali döküm kıvamını aldıktan sonra, bakır oksit ve yeşil pigment ağırlıklı olacak şekilde eklenip karıştırılarak astar halinde sürülmüş, bisküvi pişirimi ardından şeffaf sır uygulanarak 1035 °C' de pişirim yapılmıştır.

Görsel 36:'Kara Kedi masumiyeti' Şamotlu kil, elle şekillendirme, 17x14x25 cm

Yıllardır bizlere uğursuz olduğu inandırılan kara kedi ile ilgili bütün olumsuz düşünceleri yok etmek amaçlanarak yapılmış bir çalışmadır. Masumiyet belirten ifadelerin hepsi bu çalışmada fiziki duruşa aktarılmaya çalışılmıştır. Uğursuz olarak savunulan kara kedinin renginin koyuluğuna rağmen baktığımızda huzuru ve masumiyeti yansıttığı ‘Kara Kedi masumiyeti’ adlı bu çalışma şamotlu kil ile elle şekillendirme yöntemi yapılmıştır. Kedi figürünün elleri cebinde duruşu, başını hafif yana eğişi ile vücut bulmuştur. Tarihte anlatılan kara kedi ile ilgili olumsuz sözlere ve düşüncelere meydan okuyan kedi figüründe bir masumiyet bulunmaktadır. Üzerinde bir kat döküm astar uygulaması ile bisküvi pişirimi, çinko oksit, bakır oksit ve opak sır karışımı ile 1035 °C’ de ikinci pişirimi yapılmıştır.

Görsel 37: 'Bağ' şamotlu kil, elle şekillendirme, 31x38x5 cm

İnsan ile kedi arasında bulunan bağı anlatan bir pano çalışmasıdır. İnsanların kedilere olan ilgisinin karşılıksız olmadığı anlatılan 'bağ' adlı bu çalışma şamotlu kil ile elle şekillendirilmiştir. Döküm astar ile bir kat astar yapılmış, taşları süzülerek hazırlanan şamotlu astara eklenen bakır oksit ile hazırlanan karışım uygulaması ile belirli belirsiz bazı yerlere fırça ile sürülmüş ve ardından bisküvi pişirimi yapılmıştır. Bu pişirimin ardından sarı pigment ile biraz renklendirilip, şeffaf sır uygulaması ile 1035 °C' de ikinci pişirimi yapılmıştır.

Görsel 38: 'Başımın Üstünde Yeri Var' şamotlu kil ile elle şekillendirme, 22x33x8 cm

Kedilerin hayatımıza girdikleri andan itibaren yaşamımızın bütününe etkiledikleri bilinen bir gerçektir. Bu 'hayata dâhil oluş' ile insanda yoğun bir sorumluluk hissi duyuran kediler aynı zamanda sevgi ve ilgi de beklerler. "Başımın üstünde yerin var" adlı bu çalışmada; kedilerin insanlara dokunarak dolanır vaziyete geldiğinde, sahibi ile arasında bir sevgi bağı oluştuğunu, durduk yere gelip sahibinin başının üstüne kurulan kedilerin onlar ile çok yakın bir ilişki kurduğunu ve onları kendilerinden biri olarak gördüğü hissini anlatılmıştır. Çalışma şamotlu kil kullanılarak elle şekillendirilmiş üzerine grogları süzölmüş ve bakır oksit eklenmiş şamotlu kil astarı sürölmüştür. Bisküvi pişirimi yapıldıktan sonra şeffaf sır uygulaması ile 1035°C' de ikinci pişirim uygulaması yapılmıştır.

Görsel 39. 'Yogacı' şamotlu kil, elle şekillendirme, 16x12x26 cm

'Yogacı' adlı bu çalışmada, insanların kendilerini iyi hissetmek adına yaptıkları meditasyon uygulaması, kedi üzerinde uyarlanmıştır. Bakır oksit ile hazırlanan astar sürülerek bisküvi pişirimi yapıp, ardından şeffaf sır ile 1035 °C' de ikinci pişirim uygulanmıştır.

Görsel 40: 'Huzurlu kedi' şamotlu kil, elle şekillendirme, 19x21x12 cm

Kediler, kendilerini güvende hissettikleri kutu ve kutu benzeri kapalı alanları sığınma yuvası olarak kullanmayı severler. Bu alan içerisinde daha huzurlu olurlar ve daha uzun ve rahat uyku uyuyabilirler. Kendi alanını oluşturmuş bir kediyi anlatmaya odaklanan 'Huzurlu kedi' adlı bu çalışma bisküvi pişiriminin ardından, ısının odun ateşi ile yükseltildiği, geleneksel Japon seramik fırını olan ve Türkçede “tünel fırın” anlamına gelen ‘Anagama’ fırınında 1250 °C’ de pişirilmiştir.

Görsel 41:'Şehir Kedisi' beyaz kil ile elle şekillendirilmiştir, 15x23x12 cm

Sanayileşmeyle birlikte insanların şehir hayatına geçişleri, evcilleşmeye meyilli kedi türlerinin de doğadan uzaklaşarak, apartman dairelerine uyum sağlamaları, büyük bir kısmının da sokaklarda zor koşullar altında yaşamlarını sürdürmeye çalışmalarlarıyla sonuçlanmıştır. 'Şehir Kedisi' adlı bu çalışma insanlar ile şehir hayatına uyum sağlamaya mecbur kalmış kedilerden yola çıkılarak yapılmıştır. Bisküvi pişirimi yapıldıktan sonra, anagama fırınında ikinci pişirim yapılmıştır.

Görsel 42: 'Şehir Kedisi'

Görsel 43: 'İnsan miyavlıyor' şamotlu kil, elle şekillendirme, 21x28x27 cm

İnsan ile kedinin benzeşmesinden yola çıkılarak oluşturulan bu çalışmada, mağara resimleri ve geçmiş dönem heykelciklerinden esinlenilerek tarihte insanın ilk hali göz önünde bulundurulmaya çalışılmış ve doğal yaşamlarını sürdüren kediler düşünülmüştür. 'İnsan miyavlıyor' adlı bu çalışma ile ilk insanlara dikkat çekerek, kedinin ve insanın kendi içindeki gelişimi vurgulanmak istenmiştir. Şamotlu kil kullanarak elle şekillendirilen bu çalışmada kedinin yüzünün insan yüzü ile benzeşen kısımlarında dönüşüm yansıtılmak istenmiştir. Bisküvi pişiriminin ardından yüksek dereceli pişirime uygun sır reçeteleri uygulanarak anagama fırınında 1250°C' de ikinci pişirimi yapılmıştır.

Görsel 44: 'İnsan miyavlıyor' detay

Görsel 45:"İnsan miyavlıyor" yandan görünüş

Görsel 46: 'Gülümseyen Kedi' Beyaz kil ile elle şekillendirme, 19x20x25 cm

'Gülümseyen kedi' adlı bu çalışmada, kedinin ifadesi gülümseyen bir insan yüzüne benzetilmiştir. Kediler ile yaşantısını paylaşan insanların evlerinin farklı bir ruha sahip olduğu ve o eve ruhu katan kedilerin, insanların duygularını en saf haliyle paylaştığı mühim canlılar olduğu bilinir. Beyaz çamur kullanılmıştır. Bisküvi pişiriminin ardından yüksek derecelerde oluşan sırlar kullanılmış, anagama fırınının da 1250°C' de ikinci pişirimi yapılmıştır.

Görsel 47: 'Gülümseyen kedi'yandan görünüş

Görsel 48: 'Öfkeli kedi' beyaz çamur ile elle şekillendirme, 22x27x15 cm

'Öfkeli kedi' adlı bu çalışmada kedilerin kızgın oldukları an aktarılmak amaçlanmıştır. Sempatik olma kaygısı yoktur. Beyaz çamur ile elle şekillendirilmiştir. Bisküvi pişiriminin ardından, raku tekniği uygulanmıştır. Bu çalışmada iki farklı raku reçetesi kullanılmıştır. Düşük sıcaklıkta 900 °C' de ikinci pişirimi yapılmıştır.

Görsel 49:'Öfkeli kedi' detay

Görsel 50: 'İlk kedi' elle şekillendirme, şamotlu kil, 13x15x21 cm

Geçmişte yaşayan ilkel insanların davranışlarından yola çıkılarak üretilmiş 'İlk Kedi' adlı çalışma bu sanat eseri raporu kapsamında oluşturulan ilk insan-kedi versiyonudur. Bu çalışmada betimlenen insan- kedi tiplmesi henüz dünyaya yeni gelmiş, sosyalleşme safhasına geçememiş, vahşi hayatın ortasında kalmış bir canlı tiplmesidir. İçinde oldukça çevik ve asi bir avcı bulunmaktadır. Şamotlu kil kullanarak elle şekillendirilmiştir. Bisküvi pişirimi yapılmadan önce üzerine bakır oksitli astar ile mavi pigmentli astar sürülerek bisküvi pişirimi yapılmıştır. Daha sonra 1040 °C' de ikinci pişirimi yapılmıştır.

Görsel 51:'Pusucu Kedi' şamotlu kil ile elle şekillendirme, 19x30x17 cm

'Pusucu Kedi' adlı çalışma ilk kedi serisinin devamı olarak düşünülmüş ve insanın mağara döneminden günümüze kadar olan süre içerisindeki değişimi göz önünde bulundurularak form üzerinde anlatılmaya çalışılmıştır. İlk kedilerde pusu ve avlanma önemlidir. Geçmişte ormanda kuş avlamak için pusuya yatan kediler günümüzde apartman dairelerinde sinek avındadır. Kedilerin ruhu, insanlarda da olduğu gibi kendini korumaya ve avlanmaya yöneliktir. Şamotlu çamurun grogları süzölmüş ve bakır oksit eklenerek astar uygulanmıştır. 1040 °C' de bisküvi pişirimi yapılmıştır.

Görsel 52:'Sevgi miyavlayan' şamotlu kil ile elle şekillendirme, 21x25x15cm

'Sevgi miyavlayan' adlı bu çalışmada kedilerin geçmişten günümüze insanlar ile iletişimde, sevimli duruşu ile sevgi ve bağlılık anlatmak istenilmiştir. Şamotlu çamurun grogları süzölmüş ve bakır oksit eklenerek astar uygulanmıştır. 1040 °C' de bisküvi pişirimi yapılmıştır.

Görsel 53: İlişkiler

SONUÇ

İnsanoğlu tarih boyunca hayvanlar ile iç içe yaşamıştır. Yaşarken birbirleri ile iletişim içerisinde olmaları aralarındaki bağı güçlendirmiştir.

Mısırlarda kediler bir firavun kadar değer görmüş ve sanat eserlerine yarı insan ve kedi olarak resmedilmiştir. Bunun sebebi kedilere yarı tanrı gözüyle bakılmış ve onlara tapılmış olmasıdır. Mısırlılar hayatlarını tanrı olarak gördükleri kediler üzerine inşa etmişlerdir. Bu inanış dini yönden de oldukça ağır basmıştır. Kedilerin yarı tanrı olarak görüldüğü bu süreçte gücü yansıtmaları, zekâyı simgelemeleri ve masumiyeti ifade etmelerinin yanında vahşi bir taraflarının da olması yapılan çalışmalara biçimsel olarak yön vermiştir.

İnsanlar ve kedilerin iç içe olan yaşantısı sanat alanının birçok dalına esin kaynağı olmuştur. Önemli bir mitolojik simge olarak yer alan kedileri bazı sanatçılar da kendi sanat anlayışlarıyla betimleyerek eserler üretmişlerdir.

İnsan bedenine, hareketlerine ve psikolojik etkilerine olan ilgi ve merak, tarihte birçok eserde var olmuş ve sanatın içinde de yer almıştır. İnsana dair bu yönler bu çalışma raporu kapsamında kediler ile bütünleştirilip benzerlikler anlatılmak istenmiştir.

İnsan ve kedi arasındaki bağı tarihte bir etkileşim göstermesi, belli veriler ve araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler ile pekiştirilip bu çalışma raporu kapsamında görsel: 34' de yer alan "Meraklı kedi" adlı çalışmada olduğu gibi insanların merakları ifade edilmiştir. Başka bir çalışmada ise insanların kendilerini iyi hissetmek için yaptıkları meditasyon yöntemini bir kedi üzerine uyarlayarak çalışılmıştır. Kedinin tarihini aktarabilmek için ise Mısırlılar için büyük önem sahibi olan ve mumyalanan kedileri "Dede kedi" adlı çalışma ile aktarılmak istenmiştir. Bir diğer kedi tarihi anlatılmak istenen çalışma mağara resimlerinden ilham alınarak çalışılmış "İnsan miyavlıyor" adlı çalışma ve bu doğrultularda çalışmalar ile seramik formlarda yerini bulmuş, kedinin tarihi ve insanın yaşantısı ile benzeşmesi incelenerek biçim kazanmıştır. Elde edilen bilgilerle kedinin kendine özgü yalın biçimi insan davranışlarıyla bütünleştirilmiş, geçmişten bugüne olan iletişim bağlarını pekiştirip uygulamalar içerisinde hayat bulmuş ve geleceğe kalmasını desteklemek amacıyla sanatsal bir dille geliştirilmiştir.

KAYNAKLAR

- AKBULUT, Ural. (2012). *Mağara Resimleri 40 Bin Yıl Öncesinden Bize Ulaştı*. Sayfa:1
- ARSLANTAŞ, Yüksel. (2014). "Paleolitik ve Mezolitik (Epi-Paleolitik) Çağ' da Barınma"
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:24. Sayı:2. Sayfa:329. Elazığ
- ATIL, ÇAKIR, Arzu. (2014). "Botero'nun Hacim Sanatı". *Akdeniz Sanat Dergisi*. Cilt:7.
Sayı:13. Sayfa:23.
- BAN, Mariann. (2009) *Kernacs Gabriella Az Agyag Hangja The Sound Of Clay Ban*
Mariann. Corvina. Printed Hungary.Mester Nyomda
- BİNZET, Gülsüm. (2014). "*Heykel Sanatında Doğa Formlarının Soyutlanması*". Yüksek
Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı,
sayfa:43.
- CAN, Yaşar. (2018). "*Edebiyat Psikolojisi Bağlamında Hikmet Erhan Bener' in Kedi ve*
Ölüm ile Acemiler Adlı Romanlarındaki Savunma Mekanizmalarının İncelenmesi".
Marmara Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. Türk Dili ve Edebiyatı
Anabilim Dalı. Sayfa:37.
- ÇİFÇİ, Meryem K. (2010). "*Eski Mısır Dininde Tanrı ve Öte Dünya İnancı*". Sayfa:39.
- ÇİFÇİ, Meryem K. (2010). "*Eski Mısır Dininde Tanrı ve Öte Dünya İnancı*". Sayfa:49-50.
- KARA, Hasan. (1992). *Kedi. Dergi*. Mayıs –Haziran. Sayı:3. Sayfa: 12.
- KARA, Hasan. (1992). *Kedi. Dergi*. Mayıs –Haziran. Sayı:3. Sayfa: 13-14.
- ÖZÇETİN, S. Tarkan.(2007). *Ankara Kedilerinde Dış Yapı, Tüy, Büyüme, Gelişme Ve*
Üreme Özellikleri Üzerinde Araştırmalar. Ankara Üniversite Fen Bilimleri
Enstitüsü. Doktora Tezi. Sayfa:3
- ÖZÇETİN, S. Tarkan.(2007). *Ankara Kedilerinde Dış Yapı, Tüy, Büyüme, Gelişme Ve*
Üreme Özellikleri Üzerinde Araştırmalar. Ankara Üniversite Fen Bilimleri
Enstitüsü. Doktora Tezi. Sayfa:4

ÖZÇETİN, S. Tarkan. (2007). "Ankara Kedilerinde (*Felis Catus Angorensis*) Dış Yapı, Tüy, Büyüme, Gelişme ve Üreme Özellikleri Üzerine Araştırmalar." Doktora Tezi, Sayfa:5.

ÖZÇETİN, S. Tarkan. (2007). "Ankara Kedilerinde (*Felis Catus Angorensis*) Dış Yapı, Tüy, Büyüme, Gelişme ve Üreme Özellikleri Üzerine Araştırmalar." Doktora Tezi, Sayfa: 8.

ÖZÇETİN, S. Tarkan. (2007). "Ankara Kedilerinde (*Felis Catus Angorensis*) Dış Yapı, Tüy, Büyüme, Gelişme ve Üreme Özellikleri Üzerine Araştırmalar." Doktora Tezi, Sayfa: 9.

Prof. SEVİM, Sibel." *Çağdaş Türk Seramik Sanatında Resimsel Anlatım.*" Sayfa:69.

Yrd. Doç. UÇAR, Mehmet, Ertuğrul." *Bağlaşım Kuramı Araçsal Koşullanma.*" Sayfa:337.

İNTERNET KAYNAKLARI

AYDIN, Bengisu Nehir. "Kedi ve İnsan Arasındaki Etkileşim" 20 Haziran 2017

Emir, Başak. "Antik Mısırlılar Kedileri Neden Bu Kadar Çok Sevdi?" 7 Kasım 2017

Ertuğrul, Erman. 13 Kasım 2018

Held, Deniz Alan. 12 Mart 2017

KAYA,Asena Esen 18 Aralık 2016

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Bast>

<http://www.tdk.gov.tr> 01.12.2017

<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/54256/001610695016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

<http://www.leblebitozu.com/14-turk-ressamin-fircasindan-kedi-resimleri/>

<http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1533552967.pdf>

(<http://informadik.blogspot.com/2017/09/ana-tanrica-kybele.html>)

<http://www.aktuelarkeoloji.com.tr/catalhoyuk-hayvanlari>

ETİK BEYAN

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tez/Sanat Çalışması Raporu Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu Tez/Sanat Çalışması Raporunda,

- Tez/Sanat Çalışması Raporu içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı bütün bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin bütününe kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu Tez/Sanat Çalışması Raporunun herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir Tez/Sanat Çalışması Raporu çalışması olarak sunmadığımı

Beyan ederim.

Gülşah SAYLAK

Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu

ORİJİNALLİK RAPORU HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Güzel Sanatlar Enstitüsü

Sanat Çalışması Raporu Başlığı: KEDI VE İNSAN BENZEŞMESİNİN ÖZGÜN SERAMİK FORM VE YÜZEYLERE YANSIMASI

Yukarıda başlığı verilen Tez/Sanat Çalışması Raporumun tamamı aşağıdaki filtreler kullanılarak Turnitin adlı intihal programı aracılığı ile Tez Danışmanım tarafından kontrol edilmiştir. Kontrol sonucunda aşağıdaki veriler elde edilmiştir:

Raporlama Tarihi	Sayfa Sayısı	Karakter Sayısı	Savunma Tarihi	Benzerlik Oranı (%)	Gönderim Numarası
22.10.2019	75	82003	04.10.2019	16	11979558452

Uygulanan filtreler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar dâhil
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez/Sanat Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. (04/10/2019)

Gülşah SAYLAK

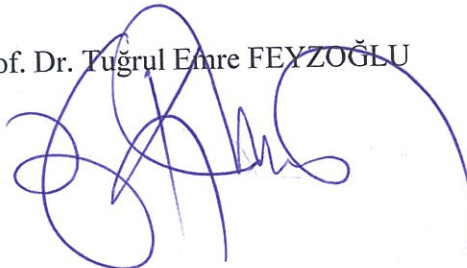
Öğrenci No.: N15126084
Anasanat Dalı: Seramik Anasanat Dalı
Program:

Yüksek Lisans	Sanatta Yeterlik	Doktora	Bütünleşik Doktora
X			

DANIŞMAN ONAYI
UYGUNDUR.

Prof. Dr. Tuğrul Emre FEYZOĞLU

Master's Art Work Report

ORIGINALITY REPORT HACETTEPE UNIVERSITY Institute of Fine Arts

Title: Reflection of Cat and Human Analogy on Ceramic Forms and Surfaces

The whole thesis/art work report is checked by my supervisor, using Turnitin plagiarism detection software taking into consideration the below mentioned filtering options. According to the originality report, obtained data are as follows.

Date Submitted	Page Count	Character Count	Date of Thesis Defence	Similarity Index (%)	Submission ID
22.10.2019	75	82003	02.10.2019	16	1197858252

Filtering options applied are:

1. Bibliography excluded
2. Quotes included
3. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read the Hacettepe University Institute of Fine Arts Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations, I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge. I respectfully submit this for approval. (04/10/2019)

Student No.: N15126084
Department: Department of Ceramics
Program/Degree:

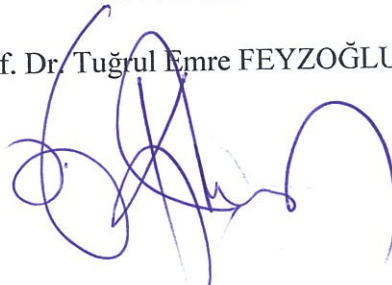
Gülşah SAYLAK

Master's	Proficiency in Art	PhD	Joint Phd
X			

SUPERVISOR APPROVAL
APPROVED

Prof. Dr. Tuğrul Emre FEYZOĞLU

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesi'ne verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversite'ye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikrî mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin/raporumun tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalara (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin/Sanat Çalışması Raporunun kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin/sanat çalışması raporumun tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde/sanat çalışması raporumda yer alan, telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversite'ye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge* kapsamında tezim/sanat çalışması raporum aşağıda belirtilen haricinde YÖK Ulusal Tez Merkezi/ H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü/ Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.(1)

Enstitü/ Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihinden itibaren... Ay ertelenmiştir.(2)

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.(3)

04/10/2019

Gülşah SAYLAK

*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge

1. Madde 6.1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
 2. Madde 6.2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
 3. Madde 7.1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
 1. Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.
- Tez Danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.**

